

شورای فرهنگ
عمومی آستان

دست‌نامه

فرهنگ عمومی

برای شوراهای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی

سال ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دست‌نامه شورای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی

دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی

به کوشش: یونس همتی
طراحی و صفحه‌آرایی: محمدرضا سلیمانی خواه

زیر نظر: حجت الاسلام و المسلمین سید محمدعلی آل‌هاشم، رئیس شورای فرهنگ عمومی استان - زین العابدین خرم، نایب رئیس شورای فرهنگ عمومی استان - سیدمحمدحسین بلاغی، دبیر شورای فرهنگ عمومی استان

با همکاری: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، اعضای شورای فرهنگ عمومی استان، دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور، مؤسسه فرهنگی هنری ندای وحی، کانون فرهنگ، هنر و ادب تبریز

دست‌نامه

فرهنگ عمومی

برای شوراهای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی

سال ۱۴۰۲

فهرست مطالب

۶	پیش‌گفتار
۹	مقدمه
۱۱	۱. واژه‌ها و مفاهیم
۱۲	فرهنگ و جامعه
۱۲	ارزش و هنجار
۱۳	فرهنگ عمومی
۱۵	خُرده فرهنگ
۱۵	تهاجم و تبادل فرهنگی
۱۶	رصد فرهنگی
۱۶	پیمایش اجتماعی و فرهنگی
۱۷	برنامه‌ریزی فرهنگ و برنامه‌ریزی فرهنگی
۱۸	سیاست فرهنگی
۱۸	بازتولید و اشاعه فرهنگی
۱۹	سرمایه فرهنگی
۲۰	سرمایه اجتماعی
۲۰	آسیب اجتماعی
۲۱	۲. شورای فرهنگ عمومی کشور
۲۲	ساختار فعالیت دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور
۲۲	گزارش‌های رصدی ارائه شده در پیش‌دستور جلسات
۲۳	نمونه‌ای از پیمایش‌ها: پیمایش بنیادملّی بازی‌های رایانه‌ای
۲۴	موضوعات مطرح شده در دستورجلسات
۲۵	متون راهبردی مصوب شورای فرهنگ عمومی کشور
۲۷	۳. شورای فرهنگ عمومی استان
۲۹	شاخص‌ها و نماگرهای جمعیتی استان در سال ۱۳۹۵
۲۹	شاخص‌ها و نماگرهای آموزش سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰
۳۰	آمار انتشار کتاب و نشریه در سال ۱۴۰۱

- ۳۰ آمار تعداد مراکز و تشکل‌های فرهنگی و هنری، پایان سال ۱۴۰۱
- ۳۱ آمار برنامه‌های هنری اجرا شده در سال ۱۴۰۱
- ۳۱ آمار تعداد جلسات و دستورجلسات بررسی شده در سه سال اخیر
- ۳۲ برگزاری جلسات استان در سال ۱۴۰۱
- ۳۲ موضوعات محتوایی مطرح شده در جلسات استان
- ۳۳ میزان حضور اعضای اصلی شورای فرهنگ عمومی در جلسات استان
- ۳۴ ارائه مطلب و گزارش توسط اعضای جلسه
- ۳۴ متن ۲۲ مصوبه از مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۱
- ۳۷ متن ۶ مصوبه از مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۰
- ۳۹ جلسات شوراهای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها
- ۴۰ موضوعات محتوایی جلسات شهرستان‌ها

۴. نقشه مهندسی فرهنگی

- ۴۴ برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی
- ۴۵ مسائل فرهنگی استان
- ۴۵ اهداف استانی تعیین شده برای پنج مسئله فرهنگی استان
- ۴۷ برنامه عملیاتی سالیانه برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی

۵. سال ۱۴۰۲

- ۵۱ فهرستی از موضوعات مطرح فرهنگی - اجتماعی
- ۵۲ پنج مسئله فرهنگی استان
- ۵۴ رویکرد و راهبردهای منتخب
- ۵۵ موضوع و شاخص‌های اولویت‌دار
- ۵۶ جدول نقشه راه محتوایی
- ۵۸ الزاماتی برای شوراهای فرهنگ عمومی

۶. ضمایم

- ۶۰ ضمیمه اول: آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی استان
- ۶۵ ضمیمه دوم: آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان
- ۷۰ ضمیمه سوم: شیوه‌نامه فعالیت کارگروه رصد و پیگیری شورا

پیش‌گفتار

فرهنگ، مثل آب و هواست. فرهنگ، یعنی همین رسوم و آداب که بر زندگی من و شما حاکم است. فرهنگ، یعنی باورها و اعتقادات ما و چیزهایی که زندگی شخصی و اجتماعی و داخل خانه و محیط کسب‌یک جامعه با آن‌ها روبه‌روست.

فرهنگ، مایه اصلی هویت ملت‌هاست. فرهنگ یک ملت است که می‌تواند آن ملت را پیشرفته، عزیز، توانا، عالم، فن‌آور، نوآور و دارای آبروی جهانی کند. اگر فرهنگ در کشوری دچار انحطاط شد و یک کشور هویت فرهنگی خودش را از دست داد، حتی پیشرفت‌هایی که دیگران به آن کشور تزریق می‌کنند، نخواهد توانست آن کشور را از جایگاه شایسته‌ای در مجموعه بشریت برخوردار کند و منافع آن ملت را حفظ کند.

به نظر بنده، فرهنگ عمومی دو بخش دارد: یک بخش، امور و مسائلی است که بارز و ظاهر و جلو چشم است و حقیقتاً هم در سرنوشت یک ملت دخالت دارد؛ اما در درازمدت تأثیر می‌کند، یعنی در مسیر زندگی و حرکت‌های آینده یک ملت تأثیر دارد. مثلاً شکل لباس، و چه پوشیدن و چگونه پوشیدن و از کدام الگوی پوشش استفاده کردن، جزو مصادیق و نمونه‌های بارز فرهنگ عمومی جامعه است؛ یا شکل معماری در جامعه و

در چگونگی خانه‌ای زندگی کردن، بخشی از فرهنگ جامعه را شکل می‌دهد؛ زیرا خانه‌های قدیمی ما یک نوع خانواده و خُلقیات بار می‌آورند و آپارتمان نوعی دیگر از خانواده ایجاد می‌کند. حتی شکل در و پنجره و ارتباط اتاق‌ها با هم، به ناچار تأثیر خاصی بر ذهن و خُلق و منش و تربیت افراد دارد. بخش دوم از فرهنگ عمومی، آن است که مانند بخش اول در سرنوشت یک ملت تأثیر دارد، اما تأثیراتش فوری و بسیار محسوس است. یعنی خود امور مربوط به این بخش از فرهنگ عمومی، چندان محسوس نیست؛ لکن تأثیراتش در جامعه و سرنوشت و مسیر آن، بسیار محسوس است. از جمله این امور و در واقع عمده‌ترین آن‌ها، اخلاقیات است؛ وقت‌شناسی، وجدان کاری، حس منفعت‌جویی گروهی و جمعی یک ملت، صبوربودن، مهمان‌دوستی، احترام به پدر و مادر و بزرگ‌ترها،...

وجدان کاری و وقت‌شناسی در یک جامعه، بسیار مهم است؛ مثلاً وقتی ساعت هشت با کسی قرار گذاشتیم، اینکه هشت و ده دقیقه یا هشت و نیم و یا پیش از ظهر برویم، با اینکه سر ساعت هشت آنجا حاضر شویم، یکی و تأثیرش یکسان است؟ وجدان کاری هم، جزئی از فرهنگ عمومی است که بسیار پسندیده است. وجدان کاری، یعنی افراد یک جامعه، خود را در قبال آن کاری که پذیرفته‌اند متعهد بدانند و نوعی احساس وجدان نسبت به آن داشته باشند و سرهم‌بندی و رفع تکلیف نکنند و آن کار را به صورت کامل انجام دهند. اینها از جمله خُلقیات یک ملت است که تأثیرش در زندگی و سرنوشت آن‌ها خیلی زیاد است. از جمله مصادیق دیگر فرهنگ عمومی این است که افراد یک ملت، مردمی باشند که خیلی عاقبت‌طلب و به دنبال منافع شخصی خود نباشند؛ بلکه واقعاً حاضر باشند برای ملت و کشورشان وارد میدان شوند و خطرپذیری کنند. یعنی حس منفعت‌جویی گروهی و جمعی یک ملت، باید پیش از حس منفعت‌طلبی فردی آنان باشد. از جمله نمونه‌های دیگر فرهنگ عمومی که به اخلاق شخصی و اجتماعی مربوط است، اینکه افراد جامعه صبور باشند، مهمان‌دوست باشند، عادتشان این باشد که به بزرگ‌ترها و پدر و مادر خود احترام کنند. از این رو، این‌گونه مسائل بسیار مهم است و می‌تواند سرنوشت یک ملت را تغییر دهد.

فرهنگ، برنامه‌ریزی هم لازم دارد؛ نباید انتظار داشت که فرهنگ کشور

چه فرهنگ عمومی؛ چه فرهنگ نخبگانی، دانشگاه‌ها و غیره به خودی خود خوب بشوند و پیش بروند؛ نه، این برنامه‌ریزی می‌خواهد. حالا مسئله نظارت و رصد و این چیزها را عرض خواهیم کرد؛ نمی‌شود مسئولین کشور مسئولیتی احساس نکنند در زمینه هدایت فرهنگی جامعه، دولت و مسئولان موظفند که توجه کنند به جریان عمومی فرهنگ جامعه؛ ببینند کجا داریم می‌رویم، چه دارد اتفاق می‌افتد، چه چیزی در انتظار ما است؛ اگر چنانچه مزاحماتی وجود دارد، آن‌ها را برطرف کنند؛ جلوی موانع را، عناصر مخرب را، عناصر مفسد را بگیرند.

پیغمبر(ص) فرمود: «لَا تُصْلِحُ عَوَامَ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا بِخَوَاصِّهَا»؛ اصلاح توده‌ی مردم، به اصلاح زبندگان و نخبگان هر کشور و جامعه بستگی دارد. از پیغمبر(ص) پرسیدند: زبندگان چه کسانی هستند؟ «قیل یا رسول الله و ما خواصُّ أُمَّتک؟»، فرمود: «خواصُّ أُمَّتِی الْعُلَمَاءُ وَالْأَمْرَاءُ»؛ دانشمندان، روشنفکران، آگاهان، اُمرا و زمامداران، خواص و نخبگان اُمّتند.

مقدمه

آذربایجان شرقی از نظر وسعت با ۴۵/۴۹۱ کیلومتر مربع در رتبه یازدهم و از نظر جمعیت با ۳۶۰۹۶۵۲ نفر در رتبه ششم جمعیت کشور قرار دارد. این استان از سمت شمال به جمهوری‌های آذربایجان، ارمنستان و نخجوان و از سمت غرب در همسایگی کشورهای ترکیه و عراق قرار دارد. بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۸، آذربایجان شرقی دارای ۲۱ شهرستان، ۴۶ بخش، ۶۸ شهر و ۱۴۴ دهستان می‌باشد. قدمت تاریخی چند هزار ساله و پایتختی حکومت صفویه و ایلیخانان در پیشینه شهرهای تبریز و مراغه به چشم می‌خورد. برابر اسناد تاریخی، این استان در قرون اخیر و به‌ویژه در دوره معاصر همواره پیشگام وحدت و ایستادگی ملی بوده است.

به اذعان بزرگان، در تاریخ و عرصه فرهنگ و هنر، آذربایجان شرقی و تبریز در جایگاه برجسته‌ای در بین اولین‌ها قرار دارند؛ مکتب هنر نگارگری تبریز، تأسیس مدرسه ناشنویان، تأسیس کودکانستان و مدرسه به سبک نوین، ساخت سینما و کتابخانه عمومی، روزنامه‌نگاری ملی، برپاداشتن مرکز تلفن، تأسیس چاپخانه،... مفاخر بزرگ و تاریخ سازی از این استان و سرزمین برخاسته‌اند؛ نظامی، شمس تبریزی، محمد حسین شهریار، قطران تبریزی، شیخ محمود شبستری، فضل‌الدین بدیل خاقانی، پروین اعتصامی، صائب تبریزی، علامه عبدالحسین امینی، علامه محمدتقی جعفری، علامه محمدحسین طباطبائی، شهید حسن شفیع‌زاده، شهید جواد فکوری،... در دوره معاصر با گذشت اندک زمانی از تأسیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، ابتدا «گروه فرهنگ عمومی» و پس از مدتی «شورای فرهنگ عمومی» به عنوان متکفل سیاست‌گذاری در حوزه فرهنگ عمومی تعیین شد. شورای فرهنگ عمومی کشور به عنوان یکی از شوراهای اقماری و تخصصی شورای عالی انقلاب فرهنگی از سال ۱۳۶۴ فعالیت خود را آغاز نمود. در راستای تحقق هر چه بهتر وظایف این شورا، آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی

استان در تاریخ ۱۳۷۳/۱۲/۸ تصویب و پس از آن، شورای فرهنگ عمومی استان‌ها به طور رسمی تشکیل شدند.

آیین‌نامه مذکور در جلسه ۵۸۱ مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی بازنگری و با تغییراتی مورد تصویب قرار گرفت. بر این اساس در حال حاضر این شورا در استان‌ها با ریاست نماینده ولی فقیه، نایب رئیسی استاندار و دبیری مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فعالیت می‌نماید. در ادامه فعالیت‌های شورای فرهنگ عمومی در استان‌ها و با هدف توجه به وضعیت فرهنگی شهرستان‌ها، تشکیل شورای فرهنگ عمومی شهرستان نیز در دستور کار شورای فرهنگ عمومی کشور قرار گرفت و در سال ۱۳۸۵ آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان با شرح وظایف مشخص تصویب شد. این آیین‌نامه به تاریخ ۱۳۸۸/۸/۲۰ در جلسه شورای فرهنگ عمومی کشور مورد بازنگری و تصویب قرار گرفت.

به منظور اعمال حکمرانی در حوزه فرهنگ عمومی؛ دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی، در استان آذربایجان شرقی نیز تشکیل شده و با فراز و نشیب‌هایی فعالیت خود را در طول این سال‌ها تداوم بخشیده است. طبق اطلاعات موجود در دبیرخانه استانی این شورا، تا تاریخ ششم خردادماه سال ۱۴۰۲ تعداد ۱۰۸ جلسه استانی در مرکز این استان برگزار شده است. ایده نگارش این کتاب با هدف ایجاد دسترسی برای کنش‌گران اجتماعی و فرهنگی آذربایجان شرقی طراحی و با فضل پروردگار در بهار ۱۴۰۲ به سرانجام رسید. مجلدی که در کنار ارائه تصویری از وضعیت موجود، به صورت ضمنی به ارائه فهرست مسائل و راهکارهای پیش روی شوراهای فرهنگ عمومی در استان‌ها، به ویژه آذربایجان شرقی می‌پردازد. امیدواریم با همراهی خوانندگان عزیز، ویرایش دوم را با برطرف سازی کاستی‌ها و افزایش غنای مطالب به زودی تهیه و در اختیار ذی‌نفعان و علاقمندان قرار دهیم. در پایان لازم است از مساعدت هیئت رئیسه و دبیران شورای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی، همکاری مسئولان و کارکنان دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور، مؤسسه فرهنگی هنری ندای وحی، کارشناسان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر بزرگواران قدردانی نمایم.

دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی

بهار ۱۴۰۲

۱ واژه‌ها و مفاهیم

فرهنگ و جامعه^۱

مفهوم فرهنگ، همراه با مفهوم جامعه یکی از مفاهیمی هستند که با هم زیاد به کار برده می‌شوند. فرهنگ عبارت است از ارزش‌هایی که اعضای یک گروه معین دارند، هنجارهایی که از آن پیروی می‌کنند و کالاهای مادی که تولید می‌کنند. فرهنگ را می‌توان به لحاظ مفهومی از جامعه متمایز کرد، اما ارتباط بسیار نزدیکی بین این مفاهیم وجود دارد. فرهنگ به شیوه زندگی اعضای یک جامعه معین مربوط می‌شود. جامعه، به نظام روابط متقابلی اطلاق می‌شود که افرادی را که دارای فرهنگ مشترکی هستند به هم دیگر مربوط می‌سازد.

ارزش و هنجار^۲

ارزش‌ها، ایده‌ها و اعتقاداتی هستند که افراد با کمک و بهره‌گیری از آن‌ها بین کنش یا اُبژه خوب و بد (مطلوب یا نامطلوب) تمیز قائل می‌شوند. ارزش‌ها منبع تعاملات اجتماعی هستند و برای استقرار نظم اجتماعی اهمیت دارند زیرا آن‌ها فراهم‌کننده دستورالعمل‌هایی برای کنش و انتخاب بین بدیل‌های متفاوت قلمداد می‌شوند. ارزش‌ها را می‌توان به مثابه چراغ راهنمای کنش در نظر گرفت که افراد به وسیله آن‌ها برخی «چیزها» را به مثابه «مطلوب» پذیرش و برخی دیگر را به عنوان «نامطلوب» رد می‌کنند.

1 culture and society

2 value and norm

بنابراین، تصمیمات و اقدامات روزانه افراد متأثر از ارزش‌های آن‌هاست. ارزش‌ها در طول زندگی و به واسطه پنداشت افراد از محیط فرهنگی و اجتماعی پیرامونشان آموخته و درونی می‌شوند. از این‌رو از رهگذر کسب آگاهی و گذر زمان دچار تغییر و تحول می‌شوند.

این تغییر، از آهنگ و فراگیری واحدی تبعیت نمی‌کند. عمدتاً این تغییرات گند و به مرور رخ می‌دهند و دگرگونی در آن‌ها حاکی از تغییرات در دیگر عرصه‌هاست، و به تبع آن باید انتظار تغییر در رفتار و کنش‌های اجتماعی را هم داشت.

در مجموع، ارزش‌ها، به مثابه راهنمای عمل افراد، چیزی هستند که ما آن‌ها را «اعتقادات مطلوب» می‌نامیم، از نگاه حاملان آن‌ها عمدتاً مثبت تلقی می‌شوند و نمی‌توانند امری منفی باشند.

هنجارها، قواعد، قوانین و رفتارهایی هستند که روش مناسب در محدوده معینی از زمینه‌های اجتماعی را مشخص می‌کنند و بر ارزش‌های اجتماعی مٲکی‌اند. به عبارت دیگر، قانون یا اصلی که رهبری یا هدایت یک رفتار را موجب می‌شود، از آن مستفاد می‌شود. هنجارها یا نوع معینی از رفتار را تجویز می‌کنند یا آن را ممنوع می‌کنند. هنجارها چون بر مبنای مقبولیت گروهی و اجتماعی شکل می‌گیرند، به لحاظ زمانی و برحسب گروه و جامعه متفاوت هستند.

فرهنگ عمومی^۱

فرهنگ عمومی، گاه با کل فرهنگ یکی انگاشته می‌شود و گاه با قیدهایی به عنوان حوزه‌ای مشخص تعریف می‌شود. از یک دیدگاه، فرهنگ عمومی به عنوان حوزه‌ای از فرهنگ (نظام فرهنگی) تلقی می‌شود که ضمانت اجرایی آن اجبار اجتماعی غیررسمی است، و فرهنگ به عنوان مجموعه عقاید، ارزش‌ها، جلوه‌های احساسی و هنجارهایی تلقی می‌شود که نوعی اجبار اجتماعی از آن حمایت می‌کند. بر این اساس، فرهنگ عمومی حوزه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، جلوه‌های احساسی و هنجارهاست که اجبار اجتماعی غیررسمی از آن حمایت می‌کند و فراتر از گروه‌ها و اقشار خاص در کلیت جامعه (جنبه غالب) مورد قبول است.

با این نگاه، فرهنگ عمومی از سه حوزه عمده فرهنگی تشکیل می‌شود.

1 general culture

ارزش‌ها، عقاید و هنجارهای «دینی»، «اخلاقی» و «عرفی»؛ حوزه دینی، حوزه‌ای است که از منظر عامل اجتماعی، اجباری ماورایی از آن حمایت می‌کند و یا امری است که از نظر وجودی ماورایی، مقبول است. حوزه اخلاقی، حوزه‌ای است که از منظر عامل اجتماعی، امری ذاتاً مطلوب تلقی می‌شود و اجباری عقلی از آن حمایت می‌کند. حوزه عرفی، حوزه‌ای است که اجبار اجتماعی اعمال شده از سوی دیگران، آن را حمایت می‌کند.

این سه حوزه، معمولاً با یکدیگر تداخل دارند و تفکیک مرز آن‌ها مشکل است. آنچه این سه حوزه را به عنوان یک قلمرو متمایز می‌سازد، اجبار غیررسمی و غیردولتی آن است. در برخی از جوامع درگیر با تجدّد، حوزه دینی و اخلاقی فرهنگ عمومی در حال تقلیل و کاهش، و حوزه عرفی آن در حال گسترش است. در طول زمان، ارزش‌ها، عقاید و هنجارهایی از حوزه فرهنگ عمومی خارج و به سوی فرهنگ رسمی درآمده و متقابلاً شاخص‌هایی از سوی نخبگان فکری و یا سیاست‌مداران ارائه و به تدریج جزو فرهنگ عمومی می‌شود.

طبق سند نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛ فرهنگ عمومی بر ارزش‌ها، گرایش‌ها، الگوهای رفتاری و الگوی زندگی آحاد جامعه تأکید داشته و در مقایسه با فرهنگ ملی، عمق و پایداری کمتری دارد. فرهنگ عمومی تا حدود قابل ملاحظه‌ای تابع مقتضیات زمانی و مکانی جامعه و منعکس‌کننده عملکرد سایر نظام‌ها همچون نظام فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، قضایی، حقوقی و... است.

در فصل پنجم این سند شاخص‌های اخلاق و فرهنگ عمومی به شرح ذیل آورده شده است؛

فرهنگی: صداقت، راست‌گویی، درستکاری، تعاون و کارجمعی اجتماعی: اعتماد اجتماعی، امر به معروف، نهی از منکر، شایسته‌سالاری، انضباط اجتماعی، قانون‌گرایی و رعایت حقوق دیگران، فرهنگ حفظ محیط زیست

اقتصادی: فرهنگ پیشرفت، اخلاق و فرهنگ کار و کارآفرینی، وجدان‌کار، ائتمان در عمل، مصرف صحیح، پرهیز از اسراف، تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری، رعایت حلال و حرام، به‌ویژه رباخواری،....

خُرده فرهنگ^۱

فرهنگ هر جامعه در عین حال که زمینه‌های مشترک با فرهنگ جوامع دیگر دارد، خصوصیات و پیچیدگی‌های فرهنگی مختص جامعه خود را دارد. افراد نیز بر حسب اینکه متعلق به کدام قشر، قوم، گروه و... باشند، خرده فرهنگ‌هایی نسبت به کل جامعه دارند. به عبارت دیگر تفاوت‌ها و ویژگی‌های داخلی هر فرهنگ را خُرده فرهنگ می‌نامند. آنتونی گیدنز خرده فرهنگ را این گونه تعریف می‌کند: «ارزش‌ها و هنجارهای متفاوت با ارزش‌ها و هنجارهای اکثریت، که یک گروه درون جامعه‌ای بزرگ‌تر داراست.»

تهاجم و تبادل فرهنگی^۲

شورای عالی انقلاب فرهنگی در مصوبه ۱۳۷۸/۱۲/۲۴ خود با عنوان سیاست‌های مقابله با تهاجم فرهنگی مباحث مفصلی را در این موضوع آورده است که به گزیده‌ای از آن، در رابطه با تهاجم و تبادل فرهنگی اشاره می‌کنیم:

«تهاجم فرهنگی» عبارت است از تلاش برنامه‌ریزی شده و سازمان‌یافته تمام یا بخشی از یک یا چند گروه اجتماعی فرهنگی یا ملت یا جامعه یا تمدن و یا دولت، برای تحمیل مبانی و اصول اجتماعی، باورها، ارزش‌ها، اخلاقیات و رفتارهای مورد نظر خویش بر سایر گروه‌ها و جوامع و همچنین ارائه اطلاعات انبوه به ملت‌ها و تغییر در نظام و ارزش‌هایشان به طوری که تصمیم‌گیری‌ها در کشور مورد تهاجم منجر به تأمین منافع سیاسی، اقتصادی و... کشورهای بشود که از این خربه استفاده می‌کنند.

تبادل فرهنگی، آموختن و فراگرفتن انتخابی پاره‌ای از اندیشه‌ها و رفتارها از فرهنگ‌های دیگر به وسیله عموم افراد یک جامعه است. در تبادل فرهنگی، هدف بارورکردن و کامل نمودن فرهنگ ملی است ولی هدف تهاجم فرهنگی، تسلط بر فرهنگ دیگر و خودباخته و دنباله‌رو نمودن آن و احیاناً از بین بردن فرهنگ دیگر است. تبادل فرهنگی با آگاهی و اراده است، ولی تهاجم فرهنگی با تحمیل خودآگاهانه یا ناخودآگاهانه انجام می‌شود. در تبادل فرهنگی، فرهنگ‌ها گیرنده عناصر مطلوب فرهنگی یکدیگرند، اما

1 subculture

2 cultural invasion and intercultural exchange

در تهاجم فرهنگی، فرهنگ مهاجم، هنجارها، باورها و ارزش‌های خود را که در فرهنگ مورد تهاجم نامطلوب هستند، بر فرهنگ مورد تهاجم تحمیل می‌کند. تبادل فرهنگی، با اتکاء به نقاط قوت فرهنگ‌ها انجام می‌شود، ولی تهاجم فرهنگی، با اتکاء به نقاط قوت فرهنگ مهاجم و نقاط ضعف فرهنگ مورد تهاجم به وقوع می‌پیوندد.

رصد فرهنگی^۱

برخلاف حوزه‌های سخت (مهندسی، علوم طبیعی و...)، تحلیل و برنامه‌ریزی در حوزه موضوعات و مسائل فرهنگی و اجتماعی (و در مجموعه علوم انسانی) اقتضائات خاصی دارد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها ضرورت داشتن تصویر روشن و واضح از وضعیت یا شرایط جاری است؛ به این معنی که متولیان و دست‌اندرکاران، همواره نیازمند تصویری جامع و شفاف از آخرین شرایط هستند. این تصویر ممکن است مربوط به یک جامعه، حوزه خاص، موضوع یا مسئله‌ی فرهنگی یا یک برنامه در حال اجرا باشد. بنابراین رسیدن به این تصویر جامع، یک ضرورت راهبردی است که این مهم در خلال «ارائه برآورد» یا «توصیف» انجام می‌شود. توصیف و برآورد وضعیت موجود، خود، محصول نهایی رصد یا پایش است. به عبارتی از خلال پایش مستمر شرایط می‌توان به توصیف رسید. در یک برداشت جامع باید گفت: رصد فرهنگی، پیگیری مستمر و منظم عناصر و متغیرهای موجود در محیط اطراف با هدف اشراف بر تغییرات و کنترل و پایش بینی آن‌هاست.

پیمایش اجتماعی و فرهنگی^۲

در چند دهه گذشته شاهد اجرای پیمایش‌های ملی هستیم که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: «ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان»، «ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان»، «سرمایه اجتماعی» و «مصرف کالاهای فرهنگی» است. این پیمایش‌ها که نشان دهنده ابعادی از وضعیت اجتماعی و فرهنگی بوده است، مورد توجه تحلیل‌گران اجتماعی، فرهنگی، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان قرار گرفته است. در خصوص ضرورت کسب شناخت از وضعیت

1 cultural monitoring

2 social and cultural survey

اجتماعی و فرهنگی استان می‌توان به این موارد اشاره نمود:

۱. لزوم فهم و تحلیل وضعیت و سنجش دارایی‌های اجتماعی و فرهنگی
۲. دسترسی به اطلاعات مورد نیاز سیاست‌های توسعه و برنامه‌ریزی
۳. مغفول‌نماندن و مشخص‌شدن اهمیت و سهم تعیین‌کننده حوزه فرهنگی در کنار حوزه اقتصادی و سیاسی
۴. فراهم‌شدن امکان مقایسه، تطبیق و تحلیل فضایی وضعیت اجتماعی و فرهنگی در مقیاس‌های منطقه‌ای و استانی

عناوین وبگاه‌های تعدادی از مؤسسات و مراکزی که در این راستا فعالیت دارند، عبارتند از: مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران، مرکز تحقیقات صداوسیما، مرکز افکارسنجی فارس، پژوهشکده آمار، درگاه ملی آمار، مرکز افکارسنجی تهران، مرکز رصد فرهنگی، نمافر، مرکز آمار قوه قضائیه، مرکز آمار وزارت کار، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، مؤسسه بینا، تارگاه آمار و اطلاعات فرهنگی، ...

برنامه‌ریزی فرهنگ و برنامه‌ریزی فرهنگی^۱

در برنامه‌ریزی فرهنگ، برنامه‌ریزی برای حوزه فرهنگ و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های فرهنگی و هنری در جامعه مدنظر است، اما برنامه‌ریزی فرهنگی معنای گسترده‌تری دارد و با مجموعه‌ای از وظایف و رشته‌های علمی پیوند دارد. در برنامه‌ریزی فرهنگی نحوه به‌کارگیری منابع فرهنگی به منظور توسعه یکپارچه مدنظر است. هدف این نوع برنامه‌ریزی در واقع یک نگرش فرهنگی به انواع سیاست‌گذاری عمومی است.

• برنامه‌ریزی فرهنگ = نگرش برنامه‌ای و مدیریتی به فرهنگ؛ برنامه‌ریزی برای فرهنگ

• برنامه‌ریزی فرهنگی = نگرش فرهنگی به برنامه‌ریزی؛ به‌کارگیری فرهنگ برای برنامه‌ریزی

برنامه‌ریزی فرهنگ مطلوب باید ویژگی‌های خاصی داشته باشد؛ منعطف باشد، انضمامی و تجربی باشد، ویژگی ساختاری داشته باشد نه اجباری، مشارکت‌جو و مردمی باشد، واقع‌گرایانه باشد، منطبق با وجدان عمومی باشد، آینده‌نگر باشد، معطوف به اولویت‌ها باشد، مورد اتفاق مسئولان و

کارشناسان باشد، منطبق با یک رویکرد کلان شکل گیرد، ...

سیاست فرهنگی^۱

سیاست فرهنگی شامل اصول مکتوب و غیرمکتوبی است که برنامه‌ریزان برای ایجاد تغییر در وضع موجود و دستیابی به اهداف مطلوب در حوزه‌های مختلف فرهنگی تدوین می‌کنند و مدیران به اجرا در می‌آورند. سیاست فرهنگی در حقیقت همان توافق رسمی و اتفاق نظر مسئولان و متصدیان امور در تشخیص، تدوین و تعیین مهم‌ترین اصول و اولویت‌های لازم الرعایه در حرکت فرهنگی است. سیاست فرهنگی را می‌توان اصول راهنمای کارگزاران فرهنگی و مجموعه علائم و نشانه‌هایی دانست که مسیر حرکت را نشان می‌دهد.

بازتولید و اشاعه فرهنگی^۲

انتقال هنجارها و ارزش‌های فرهنگی از نسلی به نسل دیگر را «بازتولید فرهنگی» می‌نامند. بازتولید فرهنگی به مکانیسم‌هایی اطلاق می‌شود که به وسیله آن‌ها تجربه فرهنگی در طول زمان استمرار می‌یابد. فرایندهای تعلیم و تربیت در جوامع امروزی از جمله مکانیسم‌های اصلی بازتولید فرهنگی به صورت آشکار و پنهان هستند. معمولاً به تأثیر فرهنگ‌ها بر یکدیگر، تحت تأثیر دو عامل تمایل و ارتباط، «اشاعه فرهنگی» گفته می‌شود. به طور کلی می‌توان اشاعه فرهنگی را به سه دسته تقسیم کرد:

اشاعه مستقیم: زمانی که دو فرهنگ در قرابت و مجاورت یکدیگر قرار می‌گیرند.

اشاعه اجباری: زمانی رخ می‌دهد که یک فرهنگ، فرهنگی دیگر را با غلبه یا انقیاد مطیع خود می‌سازد.

اشاعه غیر مستقیم: امروزه اشاعه غیر مستقیم به واسطه هنر و ابزارهای رسانه‌ای و شبکه‌های مجازی بسیار رایج است.

1 cultural policy

2 cultural reproduction and cultural Diffusion

سرمایه فرهنگی^۱

به اعتقاد دیوید تراسبی^۲ یکی از ابزارهای پر کردن شکاف میان علم اقتصاد و فرهنگ، مطرح نمودن رهیافتی برای بازنمایی پدیده‌های فرهنگی است که ویژگی‌های ذاتی این پدیده‌ها را طوری دربرگیرد که هم در گفتمان اقتصادی و هم در گفتمان گسترده‌تر فرهنگی قابل درک است. وی معتقد است که چنین ابزاری به وسیله مفهوم سرمایه فرهنگی فراهم می‌شود. تراسبی میان سرمایه فرهنگی و سرمایه معمولی تمایز قائل می‌شود و معتقد است که سرمایه فرهنگی هم ارزش فرهنگی می‌آفریند و هم ارزش اقتصادی؛ اما سرمایه معمولی تنها ارزش اقتصادی می‌آفریند. از سوی دیگر وی معتقد است که سرمایه فرهنگی می‌تواند به دو شکل وجود داشته باشد؛

الف. سرمایه فرهنگی ملموس؛ چنین سرمایه‌ای شاید واجد همان ویژگی‌های ظاهری سرمایه مادی یا انسانی باشد. مثل سرمایه فیزیکی که به وسیله فعالیت انسانی به وجود می‌آید. در دوره‌ای از زمان می‌پاید، اگر دوام نیابد می‌تواند از بین برود. به مرور زمان موجب جریانی از خدمات شود، می‌تواند از طریق سرمایه‌گذاری افزایش یابد، معمولاً می‌تواند خرید و فروش شود و دارای ارزش مالی قابل اندازه‌گیری است. ارزش فرهنگی آن‌ها را می‌توان با استفاده از شاخص‌ها یا ضابطه‌های ارزش فرهنگی تعیین کرد. سرمایه فرهنگی در این شکل می‌تواند به صورت بناها، محل‌ها، مکان‌ها، مناطق، آثار هنری مثل نقاشی‌ها و مجسمه‌ها، مصنوعات و نظایر آن باشد.

ب. سرمایه فرهنگی ناملموس؛ این نوع از سرمایه به صورت سرمایه معنوی و به شکل ایده‌ها، اعمال، عقاید و ارزش‌هایی است که در یک گروه مشترک است. این صورت از سرمایه فرهنگی به شکل آثار هنری از قبیل موسیقی و ادبیات نیز وجود دارد که کالاهایی عمومی هستند. در این معنا موجودی سرمایه معنوی می‌تواند بر اثر بی‌توجهی از بین برود یا از طریق سرمایه‌گذاری جدید افزایش یابد. این موجودی هم به مرور زمان موجب پیدایش جریانی از خدمات می‌شود، هم حفظ سرمایه معنوی موجود و هم افزایش سرمایه جدیدی از این نوع نیازمند منابع است.

تراسبی سعی دارد با ارائه مثال‌های مختلفی به ارزش اقتصادی و فرهنگی و رابطه میان آن‌ها، در زمینه سرمایه‌های ملموس و ناملموس بپردازد. یکی

1 cultural capital

2 David Throsby

از مثال‌هایی که در زمینه‌ی رابطه ارزش اقتصادی و فرهنگی ارائه می‌دهد، مثال یک بنای تاریخی است. به نظر وی یک بنای تاریخی می‌تواند دارای ارزش اقتصادی باشد که بیشتر ارزش اقتصادی آن به دلیل ارزش‌های فرهنگی آن باشد. بنابراین، میان این دو، یک رابطه علی برقرار است: ممکن است ارزش فرهنگی موجب ارزش اقتصادی شود. بنابراین ممکن است یک بنای تاریخی ارزش فرهنگی «خالص» را مطابق یک یا تعداد بیشتری از معیارهای پیشنهادی قبلی مجسم کند و در عین حال به عنوان یک دارایی واجد ارزش اقتصادی باشد که هم از محتوای فیزیکی آن ناشی شود و هم از محتوای فرهنگی آن.

سرمایه اجتماعی^۱

رابرت پاتنام^۲، سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از ابعاد و عناصر شامل بُعد ذهنی (اعتماد و هنجارها) و بُعد عینی (شبکه‌ها) می‌داند که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه اعضای یک اجتماع شده و در نهایت منافع متقابل آنان را تأمین خواهد کرد. از نظر وی اعتماد و ارتباط متقابل اعضا در شبکه به عنوان منابعی هستند که در کنش‌های افراد و اعضای جامعه موجود است؛ عاملی که می‌تواند با تحکیم پیوند میان مردم و دولتمردان و نخبگان جامعه موجب توسعه شود.

آسیب اجتماعی^۳

مسئله اجتماعی به وضعیتی دلالت دارد که در نظر آحاد افراد جامعه، وضعیتی نامطلوب و تحمل‌ناپذیر است و برای خروج از آن به عزم و کنش جمعی از جانب همه نیروهای اجتماعی صاحب اثر و نفوذ، نیاز است. آن بخشی از مسائل اجتماعی که موجب اختلال و بی‌نظمی بیشتری می‌شود و سهم‌زایی بیشتری در تولید دیگر مسائل اجتماعی دارد، آسیب اجتماعی تلقی می‌شود.

1 social capital

2 Putnam Robert

3 Social harm

شورای فرهنگ عمومی کشور

۲

ساختار فعالیت دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور

دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور در دوره جدید، در سال ۱۴۰۱ با اعمال تغییراتی بر اساس ساختار عملیاتی ذیل فعالیت نموده است؛

الف. معاونت‌ها: معاونت ملی، معاونت بین‌الملل، معاونت امور استان‌ها

ب. کارگروه‌ها: کارگروه علمی، مشورتی، کارگروه ساماندهی مد و لباس، کارگروه نوآوری و توسعه فعالیت‌های فرهنگ بنیان

ج. شوراهای اقماری: کمیسیون نظارت بر نام‌گذاری اماکن، کمیسیون نام‌گذاری روزهای خاص (تقویم)، کمیسیون نظارت بر تبلیغات محیطی، شورای راهبری بازی و سرگرمی

د. قرارگاه‌ها: قرارگاه خانواده و زیست‌عقیفانه، قرارگاه بازاریابی صنایع فرهنگی، قرارگاه نشاط اجتماعی

گزارش‌های رصدی ارائه شده در پیش‌دستور جلسات (افکارسنجی، پیمایش، ...)

بخش پیش از دستور جلسات شورای فرهنگ عمومی کشور در سال ۱۴۰۱ شاهد گزارش‌های رصدی توسط اشخاص حقوقی مختلف بود، برای آشنایی اجمالی، محورهای گزارش و سازمان‌هایی که فرصت ارائه داشتند، عبارتند از:

- پیمایش سرمایه اجتماعی کشور در سال ۱۴۰۰: مرکز رصد اجتماعی وزارت کشور

- پیمایش در خصوص محرم و اربعین: جهاد دانشگاهی کشور
- پیمایش افکارسنجی دانشجویان در خصوص روزه و روزه‌داری در شهر تهران: جهاد دانشگاهی کشور
- طرح اطلس فضاهای فرهنگی ایران: مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- پیمایش مسائل روز در افکار عمومی: جهاد دانشگاهی کشور
- افکارسنجی در خصوص وقایع پاییز: مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری
- افکارسنجی درباره نگرش مردم به وضعیت اقتصادی کشور: مرکز افکارسنجی ملت و دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس
- پیمایش ملی بازیکنان بازی‌های دیجیتال: بنیاد بازی‌های رایانه‌ای

نمونه‌ای از پیمایش‌ها: پیمایش دوسالانه بنیادملی بازی‌های رایانه‌ای

پیمایش‌های دوسالانه بنیادملی بازی‌های رایانه‌ای که به صورت منظم طی ۱۲ سال انجام شده، یکی از بهترین منابع دانشی - تجربی برای فهم نسل دیجیتالی است که از دل تحولات فناوری و به‌ویژه اوقات فراغت به مرور در حال شکل‌گیری است.

پیمایشی در سال ۱۴۰۰ انجام شده است؛ حجم نمونه آن، ۸۶۹۰ خانوار معادل ۳۰۰۸۷ نفر و روش نمونه‌گیری آن «خوشه‌ای - طبقه‌ای» است. برخی از داده‌های آن بدین شرح است:

سی و چهار میلیون بازیکن در کشور وجود دارد که سن متوسط آن‌ها بیست و سه سال است. این آمار نشان می‌دهد؛ مردم، بازی را به عنوان یک نیاز در سبد مصرف روزمره خودشان قرار داده‌اند.

این سی و چهار میلیون نفر به‌طور متوسط در هر روز نود و پنج دقیقه بازی می‌کنند. از نظر رده سنی، میانسالان با فراوانی سه درصد به مدت شصت و نه دقیقه، بزرگسالان با فراوانی هجده درصد به مدت هفتاد و نه دقیقه، جوانان با فراوانی سی و چهار درصد به مدت یکصد و سه دقیقه، نوجوانان با فراوانی نوزده درصد به مدت یکصد و بیست و پنج دقیقه، کودکان با فراوانی هفده درصد به مدت نود دقیقه و خردسالان با فراوانی نه درصد به مدت هشتاد دقیقه در روز بازی می‌کنند.

از تعداد سی و چهار میلیون نفر، چهارمیلیون نفر بازیکن حرفه‌ای (بیش

از بیست و یک ساعت بازی در هفته)، پانزده و نیم میلیون نفر بازیکن علاقه‌مند/ تفتنی (یک تا پنج ساعت بازی در هفته)، چهارده و نیم میلیون نفر بازیکن مصمم و پایدار (پنج تا بیست و یک ساعت بازی در هفته) هستند. در حوزه بازی پلتفرم، موبایل، پرطرفدارترین پلتفرم است. سبک‌های مورد علاقه رده‌های سنی عبارت است از: خردسال (تفتنی آموزشی - مسابقه ای)، کودک (مسابقه ای - بتل رویال - تفتنی امتیازی)، نوجوان (بتل رویال - ورزشی - اکشن ماجراجویی)، جوان (ورزشی - بتل رویال - معمایی فکری)، بزرگسال (معمایی فکری - تفتنی امتیازی - ورزشی). در بین سی و چهار میلیون بازیکن، پرطرفدارترین بازی «کال آف دیوتی»^۱ است. از بین پانزده بازی اول، بازی‌های ایرانی «امیرزا» رتبه شش، «کلاچ» رتبه نه و «منچ» رتبه یازده را به خود اختصاص داده‌اند.

موضوعات مطرح شده در دستورجلسات

در طول سال ۱۴۰۱ موضوعات مختلفی در جلسات دو هفته یکبار شورای فرهنگ عمومی کشور مورد بررسی قرار گرفت؛ در این جا به تعدادی از این موضوعات اشاره می‌شود:

- طرح تحول شورای فرهنگ عمومی کشور
- اولویت‌های شورای فرهنگ عمومی در دوره یازدهم شورا
- احکام فرهنگ عمومی در برنامه هفتم توسعه
- توصیه نامه احکام فرهنگ عمومی در برنامه هفتم توسعه
- شورای نظارت بر نام‌گذاری شهرها، خیابان‌ها، اماکن و مؤسسات عمومی
- اصلاحیه مصوبه شورای نظارت بر اسباب بازی در راستای برنامه تحولی شورا و دبیرخانه
- آیین نامه پیشنهادی شورای راهبردی بازی و اسباب بازی
- مناسبت‌های تأیید شده در کارگروه تقویم
- پالایش تقویم کشور
- بررسی روزها و مناسبت‌های خاص برای درج در تقویم رسمی کشور (روز پرچم، روز علوم انسانی، ...)
- بررسی و تصویب ماده واحده تقویم مشاغل، حرف و اصناف کشور

- قانون تحوّل و هدفمند شدن یارانه‌ها
- برنامه ارتقاء فرهنگی مراسم راهپیمایی اربعین
- پیوست فرهنگی تصمیمات جدید فضای مجازی
- پیوست فرهنگی بازی‌های جام جهانی قطر
- برنامه فرهنگی سواحل شمال کشور
- برنامه ملی زیست بوم حمایت از توسعه کسب و کارهای بازارپردازی فرهنگی
- هماهنگ سازی مواضع و اولویت‌ها در رویدادهای دی ماه به ویژه سالگرد سانحه سقوط هواپیما
- زیست عقیفانه
- جایزه ملی گوهرشاد
- حضور زنان در ورزشگاه‌ها
- بزرگداشت مقام زن و سیاست‌های حوزه بانوان
- طرح ملی نشاط اجتماعی پسا کرونا
- نقش نشاط اجتماعی در شرایط جاری کشور با تأکید بر ایام سرور ربیع‌الاول
- موضوع چهارشنبه سوری و پدیده سگ‌گردانی
- بررسی ابعاد و پیامدهای گسترش روزآیین‌های وارداتی (از قبیل ولنتاین) در فرهنگ عمومی
- بیانیه راهبردی ملی گرایي‌های نوظهور
- پیش نویس بیانیه راهبردی فرهنگ عمومی و موسیقی در ایران امروز، و نتایج پژوهشی موضوع «مسئله موسیقی و ساختار حکمرانی فرهنگی»
- پیش نویس بیانیه راهبردی مواجهه متوازن با ادوار، رویدادها و شخصیت‌های تاریخی ایران
- کنگره جهانی محمد (ص) پیامبر رحمت در آیین ادب و هنر

متون راهبردی مصوب شورای فرهنگ عمومی کشور

- تعدادی از متون راهبردی مصوب شورای فرهنگ عمومی، از طریق سایت دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور در دسترس می‌باشد. عناوین متون تصویب شده در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به این ترتیب می‌باشد:
- توصیه نامه برنامه‌ریزی عملیاتی فرهنگی و رسانه‌ای ورود به قرن پانزدهم

هجری شمسی

- توصیه نامه برنامه‌های پویش مهر و کرامت نبوی (ص)
- توصیه نامه تقارن عید نوروز و ماه مبارک رمضان، بهار ۱۴۰۲
- بیانیه راهبردی شورای فرهنگ عمومی پیرامون آئین چهارشنبه سوری
- بیانیه راهبردی در موضوع فرهنگ نگهداری از حیوانات خانگی و شهری
- تبیین راهبردی تأمین حضور خانواده‌ها و بانوان در ورزشگاه‌ها
- احکام پیشنهادی ناظر به عرصه فرهنگ و فرهنگ عمومی در برنامه هفتم توسعه
- اساسنامه جایزه ملی و بین‌المللی گوهرشاد
- فعالیت‌های فرهنگی دهه کرامت با تأکید بر بنیاد بین‌المللی امام‌رضا(ع)
- برنامه فرهنگی سواحل؛ به سوی پیوست فرهنگی
- توصیه‌نامه راهکارهای تحوّل دستگاه‌های فرهنگی کشور در تراز شرایط پلتفرمی و عصر دیجیتالی
- گزارش رصدی تکنولوژی دیجیتال دنیای متاورس یا فراگیتی
- راهبرد سه پایه عفاف و حجاب با محوریت «زیست عقیفانه»
- اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص»
- شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه نظارت بر نام‌گذاری شهرها، خیابان‌ها، اماکن و مؤسسات عمومی

**شورای فرهنگ
عمومی استان**

۳

برخلاف حوزه‌های سخت (مهندسی، علوم طبیعی و...)، تحلیل و برنامه‌ریزی در حوزه موضوعات و مسائل فرهنگی و اجتماعی (و در مجموعه علوم انسانی) اقتضائات خاصی دارد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها ضرورت داشتن تصویر روشن و واضح از وضعیت یا شرایط جاری است؛ به این معنی که متولیان و دست‌اندرکاران، همواره نیازمند تصویری جامع و شفاف از آخرین شرایط هستند. این تصویر ممکن است مربوط به یک جامعه، حوزه خاص، موضوع یا مسئله فرهنگی یا یک برنامه در حال اجرا باشد. بنابراین رسیدن به این تصویر جامع یک ضرورت راهبردی است که این مهم در خلال «ارائه برآورد» یا «توصیف» انجام می‌شود. در ادامه به بخشی از شاخص‌ها و نماگرهای فرهنگی، اجتماعی و آموزشی استان آذربایجان شرقی اشاره می‌شود:

شاخص‌ها و نماگرهای جمعیتی استان در سال ۱۳۹۵

عنوان	واحد	آذربایجان شرقی	درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۹۰
جمعیت استان	نفر	۳,۹۰۹,۶۵۲	۴/۹۷
متوسط میزان رشد سالانه جمعیت	درصد	۰/۹۷	۰/۳۱
میزان شهرنشینی	درصد	۷۱/۸۶	۲/۶۱
توزیع نسبی جمعیت ۱۴-۰ ساله	درصد	۲۲/۸۷	۰/۶۷
توزیع نسبی جمعیت ۶۴-۱۵ ساله	درصد	۶۹/۸۹	-۰/۸۴
توزیع نسبی جمعیت ۶۵ سال به بالا	درصد	۷/۲۴	۰/۱۸
تعداد خانوار	هزارنفر	۱۲۲۳	۱۲/۶۲
بُعد خانوار	نفر	۳/۲۰	-۶/۴۳
مأخذ: مرکز آمار ایران			

شاخص‌ها و نماگرهای آموزش سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

عنوان	واحد	آذربایجان شرقی	درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۹۰
تعداد دانش‌آموزان استان	نفر	۷۸۴۰۴۱	-۱/۲۸
تعداد دانش‌آموزان پسر	نفر	۴۰۸۲۷۹	-۱/۳۶
تعداد دانش‌آموزان دختر	نفر	۳۷۵۷۶۲	-۱/۱۹
درصد دانش‌آموزان شهری	درصد	۷۷/۲۹	-۰/۲۱
درصد دانش‌آموزان دختر روستایی مقطع ابتدایی	درصد	۲۷/۳۵	-۲۰/۷۱
تعداد دانش‌آموزان استثنایی	نفر	۴۰۰	۱/۱۹
مأخذ: اداره کل آموزش و پرورش استان			

آمار انتشار کتاب و نشریه در سال ۱۴۰۱

عنوان	۱۴۰۰	۱۴۰۱	درصد تغییر نسبت به سال قبل
تعداد عناوین کتاب‌های منتشر شده	۱۹۷۴	۲۰۸۴	۶
تعداد شمارگان نشرکتاب	۲,۱۶۲,۷۷۰	۱,۹۰۶,۵۰۵	-۱۱
تعداد عناوین نشریات منتشر شده	۴۷۲	۵۴۴	۱۵/۲۵
سرانه مطالعه	۱۶ دقیقه	۲۸ دقیقه	۷۵

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

آمار تعداد مراکز و تشکّل‌های فرهنگی و هنری، پایان سال ۱۴۰۱

عنوان	آذربایجان شرقی	تبریز	شهرستان‌ها
آموزشگاه هنری	۳۶۵	۲۵۶	۱۰۹
نگارخانه هنری	۴۳	۲۵	۱۸
مؤسسه تک منظوره هنری	۱۰۰	۸۸	۱۲
چاپخانه	۴۱۰	۳۲۵	۸۵
انتشارات	۲۵۰	۲۲۶	۲۴
مؤسسات فرهنگی و هنری	۱۶۳	۱۳۳	۳۰
کانون آگهی تبلیغاتی	۶۱۷	۵۲۴	۹۳
کیوسک مطبوعاتی	۱۵۴	۸۳	۷۱
انجمن فرهنگی و هنری	۶۱	۱۷	۴۴
سینما	۱۹	۱۰	۹

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

آمار برنامه‌های هنری اجرا شده در سال ۱۴۰۱

شهرستان‌ها	تبریز	آذربایجان شرقی	عنوان	
۴۹	۶۲	۱۱۱	تعداد عناوین	اجرای نمایش
۲۴۹	۷۹۲	۱۰۴۱	تعداد دفعات اجرا	
۴۳,۴۰۰	۱۱۰,۰۵۰	۱۵۳,۴۵۰	تعداد تماشاگران	
۱۰	۴۲	۵۲	تعداد عنوان موسیقی	اجرای موسیقی
۲۳	۱۷۵	۱۹۸	دفعات اجرا	
۱۰,۸۰۰	۱۴۵,۹۲۴	۱۵۶,۷۲۴	تعداد تماشاگر	
۱۳۹	۱۳۹	۲۷۸	تعداد عناوین	نمایشگاه هنرهای تجسمی
۴۳,۸۲۶	۱۰,۸۳۹	۵۴,۷۰۱	بازدیدکننده زن	
۴۰,۵۳۷	۹,۲۴۲	۴۹,۷۷۹	بازدیدکننده مرد	
مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان				

آمار تعداد جلسات و دستورجلسات بررسی شده در سه سال اخیر

دستور جلسه	جلسه	نام	سال
۱۸	۵	شورای فرهنگ عمومی استان	۱۳۹۹
۲۰۲	۸۳	شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها	
۱۸	۸	شورای فرهنگ عمومی استان	۱۴۰۰
۲۳۷	۱۰۶	شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها	
۴۳	۱۲	شورای فرهنگ عمومی استان	۱۴۰۱
۲۳۰	۱۲۴	شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها	
منبع: دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان			

برگزاری جلسات استان در سال ۱۴۰۱

مطابق آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی استان، تعداد جلسات شورا در هر ماه، حداقل یک جلسه می‌باشد. تعداد کل جلسات شورای استانی در سال ۱۴۰۱، دوازده جلسه است که معادل ۱۰۰ درصد جلسات مورد انتظار می‌باشد. برای ۳۱ دستور جلسه مطرح شده در این جلسات، ۴۶ تصمیم و مصوبه مورد توافق قرار گرفته است.

نوبت	شماره	تاریخ	میزبان
۱	۹۵	۱۴۰۱/۰۲/۱۷	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان
۲	۹۶	۱۴۰۱/۰۳/۰۷	سپاه استان
۳	۹۷	۱۴۰۱/۰۴/۰۴	اداره کل تبلیغات اسلامی استان
۴	۹۸	۱۴۰۱/۰۵/۰۸	اداره کل ورزش و جوانان استان
۵	۹۹	۱۴۰۱/۰۶/۰۵	اداره کل آموزش و پرورش استان
۶	۱۰۰	۱۴۰۱/۰۸/۰۷	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۷	۱۰۱	۱۴۰۱/۰۸/۱۴	استانداری
۸	۱۰۲	۱۴۰۱/۰۸/۲۱	استانداری
۹	۱۰۳	۱۴۰۱/۰۹/۱۳	استانداری
۱۰	۱۰۴	۱۴۰۱/۱۰/۱۰	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۱۱	۱۰۵	۱۴۰۱/۱۱/۰۸	شهرداری مرکز استان
۱۲	۱۰۶	۱۴۰۱/۱۲/۰۶	استانداری
مأخذ: دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان			

موضوعات محتوایی مطرح شده در جلسات استان

- تبیین رویکردها و سیاست‌ها در حوزه مسائل روز
- ارزیابی شورای شهرستان‌ها و استماع گزارش اعضای حقوقی و سایر

سازمان ها

- گرامی داشت مناسبت های تقویمی
- برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی مشتمل بر پنج مسئله فرهنگی اساسی استان
- ایفای نقش در جنگ ترکیبی؛ کودکان و نوجوانان، زنان و فضای مجازی
- راه اندازی کارگروه رصد و پیگیری شورا مشتمل بر شش کمیته تخصصی
- زیست عقیفانه
- نظام نامه پیوست فرهنگی
- گذران اوقات فراغت
- فرهنگ مطالعه و کتاب خوانی امور فرق و مذاهب
- راه اندازی کلینیک درمانی معنوی
- جوانی جمعیت و فرزندآوری، ...

میزان حضور اعضای اصلی شورای فرهنگ عمومی در جلسات استان

به طور میانگین، ۲۶ عضو شورای فرهنگ عمومی استان در ۷۱ درصد از جلسات برگزار شده در سال ۱۴۰۱ شخصاً شرکت کرده اند. می توان وضعیت حضور اعضا را در سه گروه دسته بندی کرد:

اول. حضور در ۸۲ تا ۱۰۰ درصد جلسات: رئیس، دبیر، دبیرخانه شورا، کتابخانه های عمومی، عضو رسانه ای، سه عضو حقیقی، دانشگاه، جهاددانشگاهی، اداره کل آموزش و پرورش

دوم. حضور در ۵۵ تا ۷۳ درصد جلسات: نایب رئیس، دفتر شورای سیاست گذاری ائمه جمعه، صدا و سیما، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، اداره کل ورزش و جوانان، نماینده شورای اسلامی استان، اداره کل تبلیغات اسلامی، دادگستری استان، نهاد استانی نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه ها، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

سوم. حضور در ۹ تا ۴۵ درصد جلسات: منتخب مجمع نمایندگان استان در مجلس، سپاه استان، انتظامی استان، شهرداری مرکز استان، اداره کل اطلاعات.

ارائه مطلب و گزارش توسط اعضای جلسه

در طول دوازده جلسه شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۱، اشخاص ذیل با تعیین وقت به ارائه مطلب و گزارش پرداختند:

آقای دکتر حسن بنیانیان، رئیس اسبق کمیسیون فرهنگی اجتماعی و پیوست‌نگاری فرهنگی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، حجت‌الاسلام مهدی بیاتی دبیر کارگروه کشوری زیست عقیفانه، سپاه استان، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، اداره کل تبلیغات اسلامی استان، اداره کل ورزش و جوانان استان، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، معاونت سیاسی - امنیتی استانداری، کمیته فرهنگ، هنر و رسانه شورا، کمیته امور تعلیم و تربیت شورا، دانشگاه تبریز، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، حجت‌الاسلام مجتبی نظری، اداره کل اطلاعات استان، شهرداری مرکزی استان، هیئت رئیسه شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌های شبستر، هریس، مرند، جلفا، ...

متن ۲۲ مصوبه از مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۱

۱. مقرر شد، اعضای شورای فرهنگ عمومی استان؛ ۱. ضمن انجام مطالعه و بررسی؛ پیشنهاد، راهکار و برنامه‌های مرتبط با مأموریت و دستور جلسات شورا را به دبیرخانه شورا ارائه نمایند. (۲) ایده‌ها، مسائل و معضلات فرهنگ عمومی اولویت‌دار شناسایی شده را به صورت مستمر به دبیرخانه شورا گزارش نمایند.

۲. سه برنامه ارائه شده توسط سپاه عاشورای استان مورد تصویب قرار گرفت؛ شبکه‌سازی و تشکیل جبهه مردمی فرهنگی، هنری و ادبی انقلاب اسلامی، شبکه‌سازی فعالان رسانه‌ای و فضای مجازی انقلاب اسلامی، اجرای طرح «ایران جوان بمان» با موضوع زن، خانواده، جمعیت و سبک زندگی اسلامی ایرانی.

- مقرر شد طرح‌ها به صورت مکتوب نیز به دبیرخانه شورا ارسال شود.

۳. در جهت تأمین مکان راه‌اندازی «کلینیک معنوی» در استان، مقرر شد؛ اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، شهرداری تبریز و اداره کل تبلیغات اسلامی استان بررسی لازم را انجام و نتیجه را در طی یک هفته به دبیرخانه شورا و استانداری اعلام نمایند.

۴. در موضوع سیاست‌گذاری اقدامات مرتبط با «عفاف و حجاب»، نظرات کارگروه، جمع‌بندی شده توسط دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، به شرح ذیل تصویب شد:

- انجام اقدامات ایجابی و اقناعی برای تبیین موضوع حجاب و عفاف: با استفاده از ظرفیت مجمع عالی بسیج استان.

- ایجاد مرکز عرضه لباس‌های ایرانی اسلامی با همکاری شهرداری و اداره کل صمت.

- انجام اقدامات مشاوره‌ای و درمانی برای اشخاص هنجارشکن؛ با همکاری فراجا و متخصصان دانشگاه علوم پزشکی (روان‌شناسان و...).

- فضاسازی هنرمندانه شهرها با این پیام که «حجاب و عفت، تأمین‌کننده امنیت عاطفی و روانی خانواده‌هاست» در دستورکار قرارگیرد؛ اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، محتوای لازم و فاخر را با استفاده از ظرفیت هنرمندان در این زمینه تأمین و در طول سال توسط شهرداری‌های استان در سازه‌های تبلیغاتی سطح شهر نصب شود.

- انجام اقدامات سلبی مقتدرانه با جریان سازان و سرشبکه‌های مؤثر خصوصاً صفحات مجازی که بصورت بی‌پروا و هنجارشکن در خدشه‌دار نمودن عفت عمومی جامعه نقش ایفا می‌کنند؛ دادگستری، فرماندهی انتظامی، و سپاه استان.

- موافقت با اعطای دبیری قرارگاه عفاف و حجاب استان به سپاه (بسیج).

- پیگیری و اجرای مصوبات ۴۲۷ و ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۸۴ که وظایف دستگاه‌های متعدد اجرایی را در موضوع عفاف و حجاب اسلامی به طور صریح مشخص نموده است.

- تشکیل «شورای امر به معروف و نهی از منکر اصناف» جهت نظارت بر اماکن و تولیدکنندگان با محوریت فراجا، صمت و اصناف.

- تشویق متناسب با شأن بانوان محجبه در ادارات، توسط مدیران دستگاه‌ها، همچنین تشویق اصناف مقید به رعایت حجاب توسط اتاق اصناف.

۵. حمایت از تهیه و تولید فیلم‌های سینمایی با موضوع «عفت» در تراز فیلم‌های سینمایی فاخر همچون موقعیت مهدی، از طریق نهادهای ملی.

۶. در موضوع مراسم و برنامه‌های سوگواری محرم مقررشد؛ در خصوص

فرهنگ «محلّه محوری» و استفاده از ظرفیت «روحانیت» در هیئات و دسته‌های عزاداری شهر تبریز مطالعه و بررسی لازم انجام و گزارش شود (اداره کل تبلیغات اسلامی، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، بسیج، اشخاص صاحب نظر حقیقی).

۷. در جهت مقابله هوشمندانه با تهاجم‌های ترکیبی دشمنان؛ مقررشد، اداره کل آموزش و پرورش استان با لحاظ فوریت، نسبت به تهیه و ارائه طرح مکتوب و مشخصی در حوزه تعلیم و تربیت، رسانه، معلمان... اقدام نماید. (با تعیین نقش سازمانی خود و انتظارات از سایر دستگاه‌ها...).

۸. مقررشد، در جهت ایفای نقشی فعال و مؤثر در حوزه مسائل و چالش‌های منطقه‌ای، طرحی با محوریت دانشگاه تبریز تهیه و برای تصمیم‌گیری در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان ارائه شود. (با مدیریت اساتید دانشگاه و تعیین نقش برای فعالان رسانه‌ای و مجازی...).

۹. در جهت مقابله هوشمندانه با تهاجم‌های ترکیبی دشمنان در حوزه رسانه و فضای مجازی؛ مقررشد، طرحی با محوریت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهیه و برای تصمیم‌گیری در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان ارائه شود.

۱۰. مقررشد، نهاد کتابخانه‌های عمومی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت فرهنگی شهرداری تبریز در جهت راه‌اندازی کتابخانه‌های کوچک در محلات تبریز بررسی و گزارش نمایند.

۱۱. با پیگیری فرمانداران محترم، گروه‌هایی متشکل از اساتید و مربیان مجرب، به منظور تقویت فرهنگ استفاده از فضای مجازی و ارتقاء سواد رسانه‌ای، در سطح محلات، مدارس، مراکز تعلیم و تربیت... اقدام و نتیجه را گزارش نمایند.

۱۲. شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها با هدف تقویت سرمایه اجتماعی، اشخاص منتخبی را برای سنجش و ارزیابی وضعیت پاسخگویی و تکریم مردم در سازمان‌های دولتی، مشخص و مأمور نمایند تا بصورت مستمر و در بازه‌زمانی شش‌ماهه گزارش‌هایی را تهیه و ارائه نمایند.

۱۳. با پیگیری استانداری محترم، مبلغ ۲۰ میلیارد ریال برای برنامه‌های مصوب شوراها و فرهنگ عمومی شهرستان‌های استان اختصاص یابد.

۱۴. مقرر شد همه شهرستان‌ها به ویژه شهرستان‌های دارای عملکرد

ضعیف، تلاش و اهتمام لازم را در جهت ارتقاء کمی و کیفی جلسات و انجام وظایف مُصرّح در آیین نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان معمول نمایند.

۱۵. مقرر شد پیشنهادات شهرستان‌ها، توسط کمیته‌های تخصصی شورای فرهنگ عمومی استان بررسی و پیگیری شوند.

۱۶. اعضای حقوقی شورا و سایر دستگاه‌های متولّی، تکلیف و مسئولیت خود در حوزه فرهنگ عمومی را در مناسبت‌های مهم تقویمی به نحوی شایسته به انجام رسانند.

۱۷. شیوه‌نامه کارگروه رصد و پیگیری شورای فرهنگ عمومی استان مورد تصویب قرار گرفت.

۱۸. مقرر شد کمیته تولید محتوای فرهنگی و تبیینی فضای مجازی با مسئولیت جهاد دانشگاهی استان و همکاری سایر اعضا (حجت‌الاسلام نظری، ...) تشکیل و شروع به کار نماید.

۱۹. مقرر شد، اندیشکده زن و خانواده با مسئولیت دانشگاه تبریز و همکاری سایر اعضا (خانم پیرسمساری، ...) ایجاد و شروع به کار نماید.

۲۰. مقرر شد اندیشکده قفقاز با مسئولیت دانشگاه تبریز و همکاری سایر اعضا (ضمن هماهنگی با رئیس محترم شورا، ...) ایجاد و شروع به کار نماید.

۲۱. مقرر شد گزارش کامل جلسات شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۱، توسط دبیرخانه شورا، تهیه و جهت پیگیری در اختیار اشخاص ذی‌ربط (کارگروه رصد و پیگیری شورای استان، شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه استان، هیئت رئیسه شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها، ...) قرار گیرد.

۲۲. به منظور اعمال مدیریت اثربخش، در جهت ایجاد نشاط و کاهش آسیب‌ها و صدمات مرتبط با آئین چهارشنبه‌سوری؛ مقرر شد کارگروه علمی، فرهنگی و هنری آئین چهارشنبه‌سوری با ریاست معاونت سیاسی و اجتماعی استانداری آذربایجان شرقی (با مسئولیت پیگیری توسط مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری و دبیری رئیس دانشگاه علوم پزشکی تبریز) در اسرع وقت تشکیل و شروع به کار نماید.

متن ۶ مصوبه از مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان در سال ۱۴۰۰

۱. مقرر شد، نسخه استانی سند برنامه ارتقاء فرهنگی مراسم و راهپیمایی

اربعین، توسط سازمان حج و زیارت استان تهیه و در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان ارائه و تصویب شود.

۲. مقررشد، با دستور استاندار محترم، در خصوص شرایط و هزینه سفرهای زیارتی به عراق بررسی لازم انجام پذیرد.

۳. در اجرای طرح ملی نام‌گذاری تقویمی روزی برای شهر مرکز استان‌ها (در ضمیمه تقویم رسمی، به مدت سه سال) مقررشد، کمیته‌ای با ترکیب اعضای ذیل، نسبت به بررسی کارشناسی گزینه‌های مطرح شده برای تبریز اقدام نموده و به شورای فرهنگ عمومی استان گزارش نمایند.

اعضای کمیته: نماینده ولی فقیه، استانداری، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای اسلامی شهر تبریز، شهرداری تبریز، نماینده مجلس شورای اسلامی، سپاه عاشورای استان، حجت‌الاسلام نظری.

۴. در زمینه ابعاد فرهنگی و رسانه‌ای تدابیر اقتصادی دولت، مقررشد، اقدامات ذیل از طریق دستگاه‌های متولی پیگیری و گزارش شود:

- پیگیری موضوع از طریق شورای اطلاع‌رسانی و شورای هماهنگی روابط عمومی‌های استان.

- تولید و پخش برنامه‌های فرهنگی و رسانه‌ای از طریق دستگاه‌های اقتصادی، فرهنگی و رسانه‌ای.

- برگزاری کُرسی‌های تخصصی علمی در دانشگاه‌ها.

۵. مقررشد، با مسئولیت صدا و سیما استان و عضویت دستگاه‌های مسئول اقتصادی، کمیته ویژه بررسی ابعاد فرهنگی و رسانه‌ای تدابیر اقتصادی دولت، فعالیت خود را آغاز و نتایج بررسی‌ها را به صورت مستمر به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان ارائه نماید.

۶. مقررشد، به منظور تدوین توصیه‌نامه‌ای در خصوص ظرفیت‌ها و چالش‌های بهره‌گیری از مکتب سردار شهید قاسم سلیمانی، کمیته تخصصی با مسئولیت اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان فعالیت خود را آغاز نموده و گزارش خود را پس از جمع‌بندی به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان ارائه نماید.

جلسات شوراهای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها

در این بخش عملکرد شورای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها براساس تعداد و درصد جلسات برگزارشده در قالب جدول ارائه شده است. مطابق آیین‌نامه، شهرستان‌ها می‌بایست در هر ماه حداقل یک جلسه تشکیل دهند. تعداد کل جلسات برگزارشده شهرستان‌ها در سال ۱۴۰۱، ۱۲۴ جلسه با میانگین ۵۲ درصد بوده است. جمع‌بندی آمارها نشان می‌دهد که شهرستان‌های جلفا و هریس با ۱۱ جلسه (۹۱/۷٪) بیشترین تعداد جلسات را برگزار کرده‌اند. تعداد دستور جلسات، ۲۳ و تعداد تصمیمات و مصوبات ۶۵۸ مورد بوده است.

ردیف	نام شهرستان	جلسات		تعداد مصوبات
		تعداد	درصد	
۱	جلفا	۱۱	۹۱/۷	۴۴
۲	هریس	۱۱	۹۱/۷	۵۰
۳	بستان‌آباد	۱۰	۸۳/۴	۴۶
۴	اهر	۹	۷۵	۴۱
۵	سراب	۹	۷۵	۴۰
۶	شبستر	۹	۷۵	۴۷
۷	هوراند	۷	۵۸/۳	۸۸
۸	بناب	۶	۵۰	۲۵
۹	کلپیر	۶	۵۰	۳۶
۱۰	مرند	۶	۵۰	۲۵
۱۱	هشترود	۶	۵۰	۳۴
۱۲	اسکو	۵	۴۱/۷	۳۱
۱۳	ورزقان	۵	۴۱/۷	۳۰

ردیف	نام شهرستان	جلسات		تعداد مصوبات
		تعداد	درصد	
۱۴	آذرشهر	۴	۳۳/۳	۱۳
۱۵	عجب شیر	۴	۳۳/۳	۲۶
۱۶	مراغه	۴	۳۳/۳	۱۴
۱۷	خداآفرین	۴	۳۳/۳	۱۲
۱۸	چاراویماق	۳	۲۵	۲۶
۱۹	ملکان	۳	۲۵	۱۶
۲۰	میانه	۲	۱۶/۶۵	۱۴
جمع		۱۲۴	۵۲	۶۵۸
توضیح: علاوه بر شهرستان ها، در شهرها و بخش های تابعه نیز جلساتی برگزار شده است: هادیشهر، باسمنج، صوفیان، تسوج، ...				

موضوعات محتوایی جلسات شهرستان ها

ابتدا کلیه تصمیمات و مصوبات شورای فرهنگ عمومی شهرستان ها پس از بررسی و تنقیح، ذیل ۶ محور کلی شامل سرفصل های پانزده گانه، منشور توسعه فرهنگ قرآنی، بیانیه گام دوم انقلاب، موضوعات مناسبی، اداره شورا و دبیرخانه و سایر موضوعات دسته بندی شده است. برای انجام این کار، تمامی مصوبات، بررسی، ویراستاری و تلخیص و سپس با توجه به ارتباط با هر یک از محورها، توزیع و طبقه بندی شده اند. در این میان چه بسا تعدادی از مصوبات خرد و مرتبط با یک موضوع، با یکدیگر ادغام و در قالب یک عبارت کلی و اصلی بیان شده است. در همین رابطه تعداد قابل توجهی از عبارات مذکور به دلیل ناهم خوانی با تعریف یک مصوبه، از زمره مصوبات حذف شده اند. بنابراین تعداد مصوبات اعلامی توسط شهرستان ها با مصوبات احصاء شده در این گزارش متفاوت می باشد. ملاک انتخاب محورها، جامع و مانع بودن آن ها بوده است. بدین معنی که

هم تمام موضوعات را شامل گردد و از سوی دیگر از هم پوشانی موضوعات پرهیز شود، به نحوی که در حد امکان یک مصوبه تنها در یک محور قابل تعریف باشد. با این حال تعدادی از مصوبات با بیش از یک محور و یا بیش از یک سرفصل، مرتبط بوده که به منظور جلوگیری از نادیده انگاشته شدن فعالیت‌ها، ذیل تمامی محورها یا سرفصل‌های مرتبط لحاظ شده است.

ردیف	محورها	تعداد شهرستان (دارای مصوبه)	تعداد مصوبات و تصمیمات
۱	سرفصل‌های پانزده‌گانه	۲۰	۲۳۷
۲	منشور توسعه فرهنگ قرآنی	۷	۱۳
۳	بیانیه گام دوم انقلاب	۶	۱۴
۴	موضوعات مناسبتی	۱۸	۲۲۶
۵	امور داخلی شورا و دبیرخانه	۱۳	۵۱
۶	سایر موضوعات	۱۹	۱۱۷
	جمع		۶۵۸

عناوین محور اول، سرفصل‌های پانزده‌گانه، عبارتند از: آسیب‌های اجتماعی - اخلاق عمومی - اقتصاد مقاومتی - ایثار و شهادت - بهداشت، سلامت و نشاط اجتماعی - جوانان و ظرفیت‌های آنان - خرد - دین و فرهنگ - زنان و خانواده - سرمایه‌ی اجتماعی - فضای مجازی - محیط زیست - مصرف فرهنگی - معماری و شهرسازی - هویت جمعی و روح ملی. جمع‌بندی داده‌ها نشان می‌دهد که شهرستان‌ها در سرفصل‌های «اقتصاد مقاومتی»، «محیط زیست»، «معماری و شهرسازی» و «هویت جمعی و روح ملی» هیچ تصمیم و مصوبه‌ای نداشته‌اند.

ردیف	سرفصل	تعداد شهرستان‌ها	تعداد مصوبات و تصمیمات
۱	زنان و خانواده	۱۶	۷۱
۲	دین و فرهنگ	۱۵	۹۲
۳	آسیب‌های اجتماعی	۱۱	۲۹
۴	ایثار و شهادت	۶	۱۰
۵	فضای مجازی	۶	۱۹
۶	جوانان و ظرفیت‌های آنان	۳	۵
۷	خرد	۳	۳
۸	اخلاق عمومی	۲	۲
۹	سرمایه اجتماعی	۲	۲
۱۰	بهداشت، سلامت و نشاط اجتماعی	۱	۲
۱۱	مصرف فرهنگی	۱	۲
	جمع		۲۳۷

نقشہ مہندسی فرہنگی

۴

برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی

نقشه مهندسی فرهنگی کشور در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ توسط رؤسای جمهور وقت، پس از تصویب، جهت اجرا ابلاغ گردیده است؛ سندی برای تحقق فرآیند بازطراحی، اصلاح و ارتقاء شئون و مناسبات نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور، بر اساس فرهنگ مهندسی شده، با توجه به شرایط، ویژگی‌ها و مقتضیات ملی و جهانی. به منظور امتداد یافتن این نقشه در سطوح استانی، آیین‌نامه و دستورالعمل تدوین برش‌های استانی در فروردین ماه سال ۱۴۰۰ تصویب و در اختیار استان‌ها قرار گرفت؛ چهارچوب و فرآیندی که شورای فرهنگ عمومی و شورای برنامه‌ریزی استان‌ها را با تقسیم‌کاری معین، عهده‌دار تحقق این مهم گردانید. با تشکیل دبیرخانه ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی استان، اقدامات مربوط به تدوین برش استانی بر اساس آیین‌نامه و دستورالعمل ابلاغی آغاز شد.

مراحل انجام کار را می‌توان به این ترتیب خلاصه نمود:

۱. تشکیل کمیته‌ای تخصصی برای یافتن پنج موضوع و مسئله اساسی فرهنگی استان
۲. تصویب پنج مسئله اساسی فرهنگی در شورای فرهنگ عمومی استان
۳. تصویب پنج مسئله اساسی فرهنگی در شورای برنامه‌ریزی و توسعه و ابلاغ آن به کارگروه فرهنگی و اجتماعی شورای برنامه‌ریزی و توسعه

۴. آغاز به کار پنج کمیته تخصصی در ذیل کارگروه فرهنگی و اجتماعی و تشکیل حدود پنجاه جلسه مشورتی
۵. تعیین و تصویب اقدام‌های ملی اولویت‌دار
۶. تعیین و تصویب اهداف استانی
۷. تعیین و تصویب اقدام‌های استانی
۸. تعیین و تصویب برنامه عملیاتی و نگاهت نهادی.

مسائل فرهنگی استان

- کمیته تخصصی مسئله‌یابی فرهنگی استان، مسائل اساسی فرهنگی استان را از طریق گردآوری و بررسی اسناد و مطالعات پیشین و پس از برگزاری جلسات فشرده علمی و مشورتی احصاء و ضمن طرح در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان به شرح ذیل تصویب نمود:
۱. تشدید فقر فکری و جابه‌جایی ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در حوزه «اخلاق و فرهنگ عمومی»
 ۲. تضعیف بنیان خانواده و ضعف مهارتی در حوزه «سبک زندگی اسلامی ایرانی»
 ۳. ضعف محتوایی و مدیریتی در حوزه «فضای مجازی»
 ۴. ضعف در حمایت، تولید و توزیع محصولات فرهنگی؛ متناسب با مصارف و نیازهای فرهنگی
 ۵. کم‌توجهی به ظرفیت‌ها و فرصت‌ها در حوزه «هویت فرهنگی، محلی و بومی»

اهداف استانی تعیین شده برای پنج مسئله فرهنگی استان:

- اول. اهداف استانی مسئله تشدید فقر فکری و جابه‌جایی ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در حوزه «اخلاق و فرهنگ عمومی»**
- تقویت فضای تعامل فکری نخبگان و اندیشه‌ورزان
 - برگزاری گُرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی
 - ارتقاء آگاهی و دانش عمومی دانش‌آموزان و دانشجویان در محلات و مناطق آسیب‌پذیر
 - بهره‌مندی از ظرفیت رسانه‌های فرهنگی و آموزشی برای پیشگیری و

- مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی
- تقویت بهداشت روانی در جهت پیشگیری و کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی
 - بهره‌گیری از ظرفیت مراکز خدمات اجتماعی و مددکاری در راستای پیشگیری از جرم
 - حمایت از تولید و عرضه آثار و خدمات فرهنگی و تازه‌های نشر
 - حمایت از دست‌اندرکاران امر فرهنگ
 - ارتقاء مهارت‌های زندگی و فعالیت‌های گروهی
 - بسترسازی برای تقویت بنیان‌های اخلاقی، اجتماعی و آموزه‌های دینی
- دوم. اهداف استانی مسئله تضعیف بنیان خانواده و ضعف مهارتی در حوزه «سبک زندگی اسلامی ایرانی»**
- اجرای برنامه جامع سبک زندگی اسلامی ایرانی
 - ارتقاء و تعالی و انسجام بنیان خانواده
 - رسیدن به اهداف برنامه حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
 - آموزش و برنامه‌ریزی تبلیغی و رسانه‌ای در خصوص ترویج ازدواج آسان
 - کاهش آسیب‌های اجتماعی حوزه زنان و خانواده با رویکرد فرهنگی
 - تقویت مراکز خدمات اجتماعی و خانواده استان
- سوم. اهداف استانی مسئله ضعف محتوایی و مدیریتی در حوزه «فضای مجازی»**
- ارتقاء سطح بصیرت و سواد رسانه‌ای آحاد جامعه
 - ارتقاء سطح مهارت و توانایی آحاد جامعه در زمینه انواع هوش، تفکر، گفت‌وگو، ...
 - بهره‌گیری از فرصت‌های فضای مجازی
 - تقویت شفافیت و سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، ...) در فضای مجازی
- مجازی**
- صیانت از آسیب‌ها و تهدیدهای ناشی از فضای مجازی
 - بهره‌گیری شایسته از متخصصان و کسب و کارهای حوزه فضای مجازی
 - تبیین و تولید نظام‌مند و اثرگذار محتوای رسانه‌ای
 - گسترش تشکل‌های مردم‌نهاد در جامعه و فضای مجازی
 - حمایت، گسترش و سازمان‌دهی شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه

شبکه‌های مجازی متعهد

چهارم. اهداف استانی مسئله ضعف در حمایت، تولید و توزیع محصولات فرهنگی؛ متناسب با مصارف و نیازهای فرهنگی

- توسعه بازار صنایع دستی و حمایت از تولیدکننده
- تسهیل فضای کسب و کار فعالیت‌های اقتصادی فرهنگی
- افزایش میزان سرمایه‌گذاری در بخش تولید محصولات فرهنگی
- ارتقاء فضای کسب و کار در حوزه فرهنگی و هنری
- تقویت اقتصاد هنر استان
- افزایش صادرات کالاهای فرهنگی و هنری استان
- ارتقاء نوآوری در تولید کالاهای فرهنگی و هنری
- توسعه بازار کار برای هنرمندان هنرهای تجسمی
- تقویت اقتصاد فعالیت‌های فن‌آورانه بخش فرهنگ استان

پنجم. اهداف استانی مسئله کم‌توجهی به ظرفیت‌ها و فرصت‌ها در حوزه «هویت فرهنگی، محلی و بومی»

- افزایش کمی و کیفی تولیدات آموزشی و پژوهشی در حوزه مناسبت‌های آئینی، انقلابی و ملی
- تقویت رویکردهای چندرسانه‌ای و شبکه‌سازی در حوزه حقیقی و مجازی
- تقویت زیرساخت‌های تولیدات هنری در حوزه تعظیم شعائر و نمادسازی از قهرمانان ملی و بومی برای مخاطب جوان و حمایت و پشتیبانی از آثار فاخر

برنامه عملیاتی سالیانه برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی

سی و نه برنامه عملیاتی سال ۱۴۰۲، استخراج شده از برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی به شرح ذیل می‌باشد: پنج کمیته تخصصی و سیزده دستگاه اصلی، مسئولیت پیگیری و تحقق برنامه‌ها را بر عهده دارند.

مسئله اول. کمیته امور تعلیم و تربیت با مسئولیت اداره کل آموزش و پرورش استان

۱. برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی برای اشخاص حقیقی و حقوقی:

دانشگاه تبریز

۲. اجرای برنامه‌های فصلی در سازمان‌های ذی‌ربط در جهت نخبه‌پروری و بینش‌افزایی به تفکرات متکثر در عموم جامعه: دانشگاه تبریز
۳. تدوین و انتشار محتوای کاربردی در قالب‌های ادبی، هنری، سینمایی،... (با محوریت الگوسازی از شخصیت‌های اسلامی، انقلابی و بومی و معرفی به مخاطب جوان): اداره کل آموزش و پرورش استان
۴. به‌کارگیری فرهنگ‌های قومی، محلی و تقویت سبک زندگی ایرانی اسلامی در متن جامعه با بهره‌گیری از سند تحول بنیادی آموزش و پرورش: اداره کل آموزش و پرورش استان

مسئله دوم. کمیته امور اجتماعی، زنان و خانواده با مسئولیت دفتر امور زنان و خانواده استانداری

۱. برگزاری کارگاه‌های آموزشی گفتمان زندگی با هدف ترویج فرهنگ گفتگوی صحیح در خانواده بر اساس موازین دینی: شهرداری تبریز
۲. برگزاری جشنواره فرهنگی و هنری؛ جُنک‌های شادی، مسابقات ورزشی برای خانواده‌ها و جوانان در جهت ایجاد نشاط اجتماعی، نمایشگاه‌های متنوع عفاف و حجاب و توانمندی‌های زنان و...: شهرداری تبریز
۳. تهیه محتوای آموزشی با موضوع فرزندآوری و فرزندپروری: اداره کل ورزش و جوانان
۴. برگزاری کارگاه‌های آموزشی پیش، حین و بعد از ازدواج: اداره کل ورزش و جوانان
۵. برگزاری همایش‌ها و جشنواره فرهنگی ورزشی (با عنوان دوستدار خانواده،...): اداره کل ورزش و جوانان
۶. برگزاری دوره‌های تقویت بنیان خانواده و آموزش مهارت‌های زندگی: اداره کل بهزیستی
۷. ایجاد و تجهیز فرهنگ‌سراها در مناطق حاشیه‌نشین: دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری

مسئله سوم. کمیته فرهنگ، هنر و رسانه با مسئولیت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

۱. حمایت از تصمیمات و برنامه‌های کارگروه استانی هماهنگی، حمایت و توسعه محتوا و خدمات فرهنگی فضای مجازی: اداره کل فرهنگ و ارشاد

اسلامی

۲. جشنواره انتخاب و تقدیر از محتواهای فرهنگی و هنری برتر استان در فضای مجازی: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۳. تولید ۱۰ فیلم مستند درباره شخصیت‌ها و مسائل مهم فرهنگی: صدا و سیما استان
۴. برگزاری جشنواره تولیدات فرهنگی و هنری در فضای مجازی: سپاه عاشورای استان
۵. اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری (در قالب جشنواره، مسابقه و نمایشگاه،...): اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۶. برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزش سواد رسانه‌ای: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۷. برگزاری جشنواره ترویج آئین‌های سنتی و پهلوانی در ورزش و اشاعه آن‌ها از طریق فضای مجازی (حوزه روستایی و عشایری): اداره کل ورزش و جوانان
۸. برگزاری کلاس‌های حضوری و آموزشی سواد رسانه‌ای برای والدین دانش‌آموزان: اداره کل آموزش و پرورش

مسئله چهارم. کمیته اقتصاد فرهنگ با مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان

۱. تأمین تجهیزات، ابزار و نیروی انسانی متخصص به مناطق محروم شمال غرب کشور جهت تعلیم و ترویج هنرهای صناعی سرزمینی: دانشگاه هنر اسلامی
۲. حمایت مالی و معنوی از تولید فیلم در استان و خرید و پخش تولیدات هنری و سینمایی هنرمندان استان از شبکه استانی سیما: صدا و سیما استان
۳. حمایت از ایجاد بازارچه عرضه تولیدات هنری: حوزه هنری استان
۴. حمایت از تولید و اجرای موسیقی عاشیقی و مقامی به عنوان میراث ماندگار: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۵. حمایت از تولید محتوای فرهنگی هنری ویژه کودکان و نوجوانان (حضور و مجازی): کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان
۶. برگزاری نمایشگاه‌ها و مهرواره سالیانه بازی و سرگرمی در استان: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان

۷. توسعه فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی و بازی‌های فکری: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان
۸. اجرای دستورالعمل کارگروه نوآوری و توسعه فعالیت‌های فرهنگ‌بنیان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

مسئله پنجم. کمیته امور دینی، فرق و مذاهب با مسئولیت اداره کل تبلیغات اسلامی استان

۱. تقویت اقدامات و تجلیل از کنش‌گران عرصه فرهنگ عمومی استان و شهرستان‌ها: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۲. جشنواره معرفی سبک زندگی ایرانی اسلامی در حوزه معماری: اداره کل راه و شهرسازی استان
۳. حمایت از تولیدات فرهنگی و هنری شهرستان‌های استان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۴. حمایت از تولید فیلم‌های فاخر (در موضوع سرفصل‌های ۱۵ گانه): اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۵. تولید محتوای فرهنگی و هنری در بستر فضای مجازی آموزش و پرورش، ...: اداره کل آموزش و پرورش استان
۶. برگزاری جلسات هم‌اندیشی و کرسی‌های آزاداندیشی: اداره کل آموزش و پرورش استان
۷. راه‌اندازی اتاق وضعیت فرهنگی و اجتماعی: اداره کل تبلیغات اسلامی استان
۸. حمایت از مراکز فرهنگی و هنری (هنرستان‌ها، مؤسسات، آموزشگاه‌های آزاد هنری، پلاتوهای نمایش، سالن‌های اجرای موسیقی، کانون‌های تبلیغاتی): اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۹. دوره‌های آموزش و مسابقات ترویج و ارتقاء اصول و ارزش‌های معماری و شهرسازی ایرانی - اسلامی: اداره کل راه و شهرسازی استان
۱۰. حمایت از تولید و اجرای نمایش‌های خیابانی: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۱۱. حمایت از نشریات چندزبانه: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۱۲. تقویت و راه‌اندازی شبکه فعالان کتاب جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی: اداره کل تبلیغات اسلامی استان

سال ۱۴۰۲

فهرستی از موضوعات مطرح فرهنگی - اجتماعی

- فهرست موضوعات مطرح فرهنگی - اجتماعی، توسط عده‌ای از کارشناسان مرتبط با دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی در بیست و هشت محور موضوعی احصاء و در جلسه شماره ۷۷۷ تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۴ شورای فرهنگ عمومی کشور به این ترتیب مطرح گردید:
۱. مسائل حوزه خانواده، ازدواج و طلاق: تشریفات ازدواج، سن ازدواج و ...
 ۲. جوانی جمعیت و تمایل به فرزندآوری: ابعاد فرهنگی پدیده‌هایی نظیر سقط جنین و ...
 ۳. فرهنگ عزاداری و مناسک دینی: اصلاح انحرافات موجود نظیر قمه‌زنی، اصالت دهی به فرم، سبک‌های غیراصیل، محوریت یافتن تخلیه هیجان‌ات، محتوای غیراصیل، مصرفی شدن امر قدسی و ...
 ۴. الگوهای شادی، نشاط، سرگرمی، بازی و فراغت جمعی
 ۵. نوجوانی، هویت‌ها و ارزش‌های متعارض: مفهوم تینیجر و پدیده‌هایی نظیر گردهمایی (میتینگ)، کوروش، هواخواهی از اشخاص معروف
 ۶. فرهنگ سازمانی: فرهنگ رشوه و زیرمیزی، فرهنگ تملق و چاپلوسی، فرهنگ لابی و تباخی، فرهنگ زیرآب زنی، نظام‌گزینش، تعارفات سیاسی، گزارش محوری و ...
 ۷. زیست عفیفانه: حجاب و لباس

۸. فهم افکار عمومی و فرهنگ مطالبه و اعتراض
۹. صعود و نزول گروه‌های مرجع: فرهنگ شهرت، سلبریتی‌ها (چهره‌ها)، فرهنگ بلاگری و ...
۱۰. میل به مهاجرت
۱۱. فرهنگ کار: میانگین کمی کار مفید بین کارمندان و کسبه، رویای موفقیت یک‌شبه و بدون تلاش، گسترش کسب و کارهای غیرتولیدی و غیرخدماتی (خرید و فروش رمز ارزها، بورس، ماشین و ...)
۱۲. قانون گرایی: فرهنگ التزام و احترام به قانون
۱۳. مسائل حوزه گردشگری:
- الف. کم و کیف تمایل سفر به کشورهای خارجی (ترکیه، تایلند، امارات، اروپا، و ...)
- ب. آسیب‌های فرهنگی تورهای گردشگری نظیر گسترش نامتوازن بوم‌گردی‌ها، مداخله و تضعیف هویت و فرهنگ بومی، هنجارشکنی و قبح‌زدایی از برخی ارزش‌ها و ...
۱۴. روان‌شناسی زرد و گفتمان فردگرایی: غلبه گفتمان روان‌شناسی، توسعه فردی، اصالت سود، محبوبیت روان‌شناس نماها و ...
۱۵. موج شرقی و تغییرات هویتی - ذائقه‌ای: کی‌پاپ، کی‌مووی، کی‌درام
۱۶. دکترین مواجهه با موسیقی و سبک‌های جدید آن (رپ، جاز و ...)
۱۷. برساخت زیبایی و مدیریت بدن: الگوهای زیبایی شناختی تمرکزگرا، جراحی‌های زیبایی، سرانه مصرف مواد آرایشی و ...
۱۸. ابعاد فرهنگی افزایش مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر
۱۹. اخلاق زیست محیطی: مسئولیت‌پذیری نسبت به بحران ملی محیط زیست در سه حوزه آب، خاک، جنگل
۲۰. حیات و پویایی زبان، ادب و نوشتار فارسی
۲۱. حضور زنان در ورزشگاه‌ها
۲۲. قمار و سایت‌های بت: قمار آنلاین، لاتاری، قرعه‌کشی‌های کلان و ...
۲۳. نگهداری از حیوانات: حضور حیوانات در معابر عمومی خصوصاً سگ‌گردانی
۲۴. فرهنگ ترافیکی و رفتارهای شهروندی
۲۵. آئین‌های غیررسمی: چهارشنبه‌سوری، روز کوروش، شب یلدا،

- سپندارمذگان، جمعه سیاه، والتاین، هالووین
۲۶. جریان‌های شبه معنوی و عرفان‌های نوظهور
۲۷. الگوهای زیست جنسی: هم‌جنس‌گرایی، اقلیت‌های جنسی، ازدواج سفید، فرارناشویی و ...
۲۸. هویت و کلیشه‌های جنسیتی: بازتعریف زنانگی و مردانگی

پنج مسئله فرهنگی استان

- کمیته تخصصی مسئله‌یابی فرهنگی استان، مسائل اولویت‌دار فرهنگی استان را از طریق گردآوری و بررسی اسناد و مطالعات پیشین و پس از برگزاری جلسات فشرده علمی و مشورتی احصاء و ضمن طرح در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان به شرح ذیل تصویب نمود:
۱. تشدید فقر فکری و جابه‌جایی ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در حوزه «اخلاق و فرهنگ عمومی»
 ۲. تضعیف بنیان خانواده و ضعف مهارتی در حوزه «سبک زندگی اسلامی ایرانی»
 ۳. ضعف محتوایی و مدیریتی در حوزه «فضای مجازی»
 ۴. ضعف در حمایت، تولید و توزیع محصولات فرهنگی؛ متناسب با مصارف و نیازهای فرهنگی
 ۵. کم‌توجهی به ظرفیت‌ها و فرصت‌ها در حوزه «هویت فرهنگی، محلی و بومی»

رویکرد و راهبردهای منتخب

۱. تقویت رویکرد ایجابی و ترویجی فرهنگی در حوزه مسائل اجتماعی
۲. تقویت سواد دینی و فرهنگی و مهارت‌های ارتباطی
۳. خلق و تقویت جاذبه‌های سبک زندگی اسلامی ایرانی
۴. توجه جدی به مطالبات و افکار عمومی
۵. خلق و تقویت مرجعیت اجتماعی و ابتکار عمل در روایت‌سازی
۶. توجه لازم به مسائل زنان و خانواده در جهت نیازهای زندگی سالم؛ ظرفیت‌دانشی و معرفتی، انگیزه‌ای و عاطفی
۷. تقویت دانش‌آموزان برای شناخت و همراهی با نظام ارزشی هنجاری

رسمی

۸. توانمندسازی دانشگاه‌ها در ابعاد فرهنگی و تقویت گفتمان عقلانیت

موضوع و شاخص‌های اولویت‌دار

طبق مصوبه ۷۹۴ شورای فرهنگ عمومی کشور، در تاریخ بیست و دوم فروردین ماه، پنج موضوع و شاخص به عنوان اولویت‌های سال ۱۴۰۲ تصویب گردید:

فرهنگ کار و تولید، پایداری خانواده و زیست عقیفانه، انسجام اجتماعی و اعتماد به نفس ملی، پرهیز از اسراف و تجمل، افزایش سرانه تولید و مصرف فرهنگی بهینه؛ سه موضوع دیگر نیز در جلسه ۱۰۸ شورای فرهنگ عمومی استان تصویب شد که در جدول به آن‌ها اشاره شده است.

۱. فرهنگ کار و تولید:

افزایش تمایل به تولید و ترجیح فعالیت‌های اقتصادی تولیدمحور، افزایش میانگین ساعت کار بهینه در ادارات رسمی و دولتی، کاهش تمایل به رؤیای ثروت بادآورده و یک شبه، کاهش رجوع به مشاغل کاذب (خرید و فروش ارز، رمزارز، سگه، ...)

۲. پایداری خانواده و زیست عقیفانه:

افزایش تمایل به فرزندآوری، کاهش نرخ طلاق و افزایش نرخ ازدواج، افزایش رضایت نسبی افراد از تشکیل خانواده و کاهش طلاق عاطفی، کاهش سقط جنین غیرقانونی، افزایش تمایل به استفاده از پوشاک عقیفانه، افزایش دسترس‌پذیری پوشاک عقیفانه (قیمت، کثرت، تنوع، سهولت در تهیه، ...)، افزایش در تقبیح تن‌نمایی و کشف حجاب (ارزش دانستن پوشش مناسب و حیا)

۳. انسجام اجتماعی و اعتماد به نفس ملی:

کاهش تمایل به مهاجرت، افزایش احساس تعلق و همبستگی اجتماعی، کاهش منازعات و خشونت محلی، خانوادگی و خیابانی، افزایش سرمایه اجتماعی کلان‌مقیاس (سرمایه نهادی)، میان‌مقیاس و خردمقیاس، افزایش مصرف محصولات و کالاهای ایرانی نسبت به موارد خارجی، افزایش اعتقاد به کیفیت محصولات ایرانی نسبت به موارد خارجی، افزایش امید به آینده ایران و پیشرفت آن

۴. پرهیز از اسراف و تجمل:

کاهش مصرف سرانه گاز، آب و برق خانگی، کاهش مصرف سرانه بنزین، کاهش دورریز و هدر رفت نان، پایین آوردن تشریفات و هزینه مراسم ازدواج

۵. افزایش سرانه تولید و مصرف فرهنگی بهینه:

افزایش سرانه مصرف فرهنگی از محصولات، افزایش سهم محصولات فرهنگ بنیان در تولید ناخالص داخلی

۶. فضای مجازی و سواد رسانه‌ای ۷. روحیه ایثار و شهادت ۸. محیط زیست و ارزش های زیست محیطی

جدول نقشه راه محتوایی

موضوع و شاخص‌های اولویت دار		برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی (۱۴۰۱-۱۴۰۴)
ابعاد و مصادیق	عنوان	
افزایش تمایل به تولید و ترجیح فعالیت‌های اقتصادی تولید محور- افزایش میانگین ساعت کار بهینه در ادارات رسمی و دولتی- کاهش تمایل به رویای ثروت بادآورده و یک شبه- کاهش رجوع به مشاغل کاذب (خرید و فروش ارز، رمزارز، سکه،...)	۱. فرهنگ کار و تولید	
کاهش مصرف سرانه گاز، آب و برق خانگی- کاهش مصرف سرانه بنزین- کاهش دورریز و هدر رفت نان- پایین آوردن تشریفات و هزینه مراسم ازدواج	۲. پرهیز از اسراف و تجمل	۱. تشدید فقر فکری و جابجایی ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در حوزه «اخلاق و فرهنگ عمومی»
مصوبه شورای فرهنگ عمومی استان (ارجاعی به کمیته‌های شش گانه کارگروه رصد و پیگیری)	۳. محیط زیست و ارزش‌های زیست محیطی	
مصوبه شورای فرهنگ عمومی استان (ارجاعی به کمیته‌های شش گانه کارگروه رصد و پیگیری)	۴. تقویت روحیه ایثار و شهادت	

موضوع و شاخص‌های اولویت‌دار		برش استانی نقشه مهندسی فرهنگی (۱۴۰۱-۱۴۰۴)
عنوان	ابعاد و مصادیق	
۵. پایداری خانواده و زیست عقیفانه	افزایش تمایل به فرزندآوری - کاهش نرخ طلاق و افزایش نرخ ازدواج - افزایش رضایت نسبی افراد از تشکیل خانواده و کاهش طلاق عاطفی - کاهش سقط جنین غیرقانونی - افزایش تمایل به استفاده از پوشاک عقیفانه - افزایش دسترس پذیری پوشاک عقیفانه (قیمت، کثرت، تنوع، سهولت در تهیه، ...) - افزایش در تقبیح تن نمایی و کشف حجاب (ارزش دانستن پوشش مناسب و حیا)	۲. تضعیف بنیان خانواده و ضعف مهارتی در حوزه «سبک زندگی اسلامی - ایرانی»
۶. فضای مجازی و سواد رسانه‌ای	مصوبه شورای فرهنگ عمومی استان (ارجاعی به کمیته‌های شش‌گانه کارگروه رصد و پیگیری)	۳. ضعف محتوایی و مدیریتی در حوزه «فضای مجازی»
۷. افزایش سرانه تولید و مصرف فرهنگی بهینه	افزایش سرانه مصرف فرهنگ از محصولات - افزایش سهم محصولات فرهنگ بنیان در تولید ناخالص داخلی	۴. ضعف در حمایت، تولید و توزیع محصولات فرهنگی؛ متناسب با مصارف و نیازهای فرهنگی
۸. انسجام اجتماعی و اعتماد به نفس ملی	کاهش تمایل به مهاجرت - افزایش احساس تعلق و هم‌بستگی اجتماعی - کاهش منازعات و خشونت محلی، خانوادگی و خیابانی - افزایش سرمایه اجتماعی کلان مقیاس (سرمایه نهادی)، میان مقیاس و خرد مقیاس - افزایش مصرف محصولات و کالاهای ایرانی نسبت به موارد خارجی - افزایش اعتقاد به کیفیت محصولات ایرانی نسبت موارد خارجی - افزایش امید به آینده ایران و پیشرفت آن	۵. کم‌توجهی به ظرفیت‌ها و فرصت‌ها در حوزه «هویت فرهنگی، محلی و بومی»

الزاماتی برای شوراهای فرهنگ عمومی

- وجود دبیرخانه‌های کارآمد در سطوح استانی، شهرستانی و دستگاهی
- داشتن طراحی و توافق بر سر مفهوم و حدود معنایی فرهنگ عمومی
- توجه به همه ابعاد فرهنگی اجتماعی و اقتصادی مفهوم فرهنگ عمومی
- پیش‌بینی سازوکار حکمرانی در هر سه رکن سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری و تصدی‌گری
- ایجاد و تقویت زنجیره رصد، تحلیل، تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، پیگیری، نظارت و ارزیابی
- توجه به الزامات و ملزومات بهره‌گیری مؤثر از اعضای حقوقی، حقیقی و تشکل‌های غیردولتی
- پیش‌بینی سازوکارهای ایجابی و سلبی برای صیانت از ماهیت و حدود مأموریت شوراهای فرهنگ عمومی
- پیش‌بینی سازوکاری برای تحقق اِتقان در ابعاد حقوقی، ضمانت اجرا و بودجه‌ای شورا
- توجه شایسته به اهمیت و ضرورت مقوله آموزش و بروزرسانی اطلاعات و شناخت اعضای شورا
- سایر موارد

٤ ضمائرم

ضمیمه اول: آیین نامه شورای فرهنگ عمومی استان

در عصر حاضر با توجه به این که نقش و نیروی اجتماعی فرهنگ نسبت به گذشته به مراتب افزون تر شده است، ضرورت هماهنگی و همسویی صاحب نظران، کارشناسان و برنامه ریزان فرهنگی کشور با نیازهای فرهنگی جامعه نیز بیشتر احساس می شود. بر این اساس شورای فرهنگ عمومی استان در مرکز هر استان با هدف شناخت و اطلاع از وضع فرهنگ عمومی و اصلاح و ارتقاء آن و نظارت و پیگیری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای فرهنگ عمومی زیر نظر شورای فرهنگ عمومی تشکیل می شود.

ماده ۱. وظایف شورای فرهنگ عمومی استان:

الف. شناخت و اطلاع از وضع فرهنگ عمومی:

۱. مطالعه، تجزیه و تحلیل و ارزیابی سالانه وضع فرهنگ عمومی استان بر اساس شاخص های تدوین شده در دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور.

۲. شناسایی و ارزیابی علمی، پیش بینی و رصد موضوعات اجتماعی و فرهنگی فراگیر استان.

۳. انجام تحقیقات مرتبط با فرهنگ عمومی استان و تحلیل و ارزیابی نتایج تحقیقات علمی انجام شده، به منظور دسترسی به راهکارهای مناسب جهت حل مسائل فرهنگی.

۴. شناسایی، سنجش استعدادها، قابلیت ها و توانمندی های فرهنگی استان.

۵. بررسی و اظهارنظر نسبت به موضوعات، طرح‌ها و گزارش‌هایی که از سوی شورای فرهنگ عمومی کشور به شورای فرهنگ عمومی استان ارجاع می‌شود.

ب. اصلاح و ارتقاء فرهنگ عمومی:

۱. تهیه، تدوین و پیشنهاد طرح‌های عملیاتی و کاربردی برای بهبود شاخص‌های فرهنگ عمومی استان.

۲. تلاش در جهت ایجاد همکاری، هماهنگی و همسویی بین دستگاه‌های دولتی و غیردولتی و مجریان فرهنگی استان در زمینه سامان‌دهی برنامه‌های فرهنگی استان.

۳. اتخاذ شیوه‌های تشویقی در استان به منظور شکوفایی فرهنگ عمومی در ابعاد مختلف.

۴. برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و تدوین شیوه‌نامه‌های لازم جهت ایفای وظایف در چارچوب سیاست‌های شورای فرهنگ عمومی.

ج. نظارت و پیگیری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصمیمات شورای فرهنگ عمومی کشور:

- برنامه‌ریزی در جهت اجرای مصوبات ابلاغی شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصمیمات شورای فرهنگ عمومی کشور در استان‌ها.

- ارزیابی روند اجرایی سیاست‌ها و برنامه‌های فرهنگی در استان

ماده ۲. اعضای شورای فرهنگ عمومی استان

۱. امام جمعه مرکز استان به عنوان رئیس شورا

۲. استاندار به عنوان نایب رئیس شورا

۳. مدیرکل تبلیغات اسلامی استان

۴. مدیرکل صدا و سیما مرکز استان

۵. یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان به انتخاب مجمع نمایندگان استان

۶. یک نفر از رؤسای دانشگاه‌های مرکز استان به انتخاب مجمع رؤسای دانشگاه‌های مرکز استان

۷. مدیرکل آموزش و پرورش استان

۸. مدیرکل اطلاعات استان

۹. مدیرکل ورزش و جوانان استان

۱۰. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان
۱۱. شهردار مرکز استان
۱۲. فرمانده نیروی انتظامی مرکز استان
۱۳. فرمانده نیروی مقاومت بسیج مرکز استان
۱۴. رئیس جهاد دانشگاهی مرکز استان
۱۵. مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
۱۶. رئیس کل دادگستری استان
۱۷. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان که مسئولیت دبیری شورا را نیز عهده‌دار است
۱۸. يك نفر از رؤسای نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌های استان به انتخاب مجمع نهاد نمایندگی استان
۱۹. مسئول دفتر نمایندگی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه استان
۲۰. مسئول دفتر رسیدگی به امور مساجد استان یا يك نفر از ائمه جماعات فعال به پیشنهاد امام جمعه
۲۱. يك نفر از ارباب جراید استان به پیشنهاد مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و تأیید شورای فرهنگ عمومی استان
۲۲. سه نفر از شخصیت‌های معتبر فرهنگی و هنری استان (حداقل يك نفر از خواهران) به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی استان
۲۳. مدیرکل کتابخانه‌های عمومی استان (الحاقی)
۲۴. یکی از اعضای واجد شرایط و صلاحیت فرهنگی شورای اسلامی استان به انتخاب آن شورا (الحاقی)
- تبصره ۱. مدت عضویت اعضای مندرج در بندهای ۲۱ و ۲۲، دو سال و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- تبصره ۲. احکام اعضای شورای فرهنگ عمومی استان توسط رئیس شورای فرهنگ عمومی کشور (وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی) صادر می‌شود.
- تبصره ۳. شورای فرهنگ عمومی استان می‌تواند در موارد ضروری افراد دیگری را حسب تشخیص در ارتباط با موضوع مورد بررسی، بدون حق رأی به شورا دعوت نماید.
- تبصره ۴. حضور اعضای حقوقی شورای فرهنگ عمومی استان در جلسات الزامی است و حضور نماینده مورد قبول نیست.

ماده ۳. وظایف دبیرخانه:

۱. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تشکیل می شود و تحت نظارت دبیر شورا فعالیت می کند.
۲. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان به صورت مستمر و سالانه گزارش روند اجرای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصمیمات شورای فرهنگ عمومی کشور و استان و نتایج تحقیقات و تحلیل ها از وضعیت فرهنگ عمومی را برای طرح در شورای فرهنگ عمومی به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور ارسال نماید.

۳. دبیرخانه شورا می تواند متناسب با وظایف شورا و یا بر حسب مورد، گروه های کار (علمی مشورتی) با عضویت اعضای شورا و همچنین دعوت از افراد صاحب نظر تشکیل دهد.

۴. دبیرخانه شورا موظف است تمهیدات لازم را برای تشکیل جلسات شورا حداقل هر ماه یک بار فراهم نماید.

ماده ۴. شورای فرهنگ عمومی استان با توجه به نوع وظایف و اهمیت آن با هیچ یک از شوراها و کارگروه های استان قابل ادغام نیست.

ماده ۵. شورای فرهنگ عمومی استان می تواند در هر یک از شهرستان های تابعه استان، شورای فرهنگ عمومی شهرستان را تشکیل دهد.

تبصره ۱. ترکیب و وظایف شورای فرهنگ عمومی شهرستان را شورای فرهنگ عمومی استان تعیین و پس از تأیید شورای فرهنگ عمومی کشور ابلاغ می نماید.

تبصره ۲. احکام اعضای شورای فرهنگ عمومی شهرستان توسط رئیس شورای فرهنگ عمومی استان صادر خواهد شد.

ماده ۶. مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان، پس از تأیید رئیس، توسط استاندار ابلاغ می شود.

ماده ۷. دبیر شورای فرهنگ عمومی استان از طریق دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی هماهنگی های لازم را در ارتباط با شورای فرهنگ عمومی کشور به عمل خواهد آورد.

ماده ۸. در صورتی که حیطه تصمیمات یا نتایج مصوبات شورای فرهنگ عمومی استان از محدوده استان فراتر رود، کسب نظر شورای فرهنگ عمومی کشور الزامی است.

ماده ۹. آیین نامه داخلی شورای فرهنگ عمومی استان توسط دبیرخانه تهیه و در شورای فرهنگ عمومی استان تصویب می شود.

ماده ۱۰. سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان موظف است، بودجه و اعتبارات سالانه مورد نیاز شورای فرهنگ عمومی استان را به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی استان در اعتبارات استان منظور نماید.

ماده ۱۱. دستگاه های عضو جهت مشارکت در فعالیت های شورا موظف به انجام مطالعات، پژوهش ها و تهیه گزارش های کارشناسی مورد نیاز شورا بعد از تصویب شورا خواهند بود.

ماده ۱۲. این آیین نامه در يك مقدمه، ۱۲ ماده و ۶ تبصره در جلسه ۵۸۱ مورخ ۸۵/۱/۲۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید، و از تاریخ تصویب، جایگزین آیین نامه مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۸ شورای فرهنگ عمومی محسوب می شود.

ضمیمه دوم: آیین نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان

در راستای اجرای ماده ۵ آیین نامه شورای فرهنگ عمومی استان مصوب جلسه ۵۸۱ مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان به این شرح است:

ماده ۱. به منظور ارتقاء فرهنگ عمومی و اطلاع از چگونگی آن و نظارت، هماهنگی و پیگیری مصوبات شورای فرهنگ عمومی، شورای فرهنگ عمومی شهرستان زیر نظر شورای فرهنگ عمومی استان تشکیل می شود.

ماده ۲. وظایف شورای فرهنگ عمومی شهرستان:

الف. بررسی معضلات و ویژگی های فرهنگی که در جامعه شهری و روستایی آن محل وجود دارد، و ارائه راهکارهای مناسب برای رفع این معضلات و انعکاس آن به شورای فرهنگ عمومی استان

ب. تلاش برای حذف سنت های غلط و تشویق مردم به حفظ و تقویت ارزش های دینی، انقلاب اسلامی و فرهنگی شهرستان

ج. ارائه گزارش سالانه از وضع فرهنگ عمومی شهرستان و ایجاد زمینه همکاری با سایر شهرستان ها برای فعالیت در جهت ارتقاء فرهنگ عمومی استان

د. برنامه ریزی در جهت هماهنگی و همسو کردن دستگاه ها، نهادها، مراکز و مؤسسات دولتی و غیردولتی در شهرستان برای فعالیت در زمینه مسائل فرهنگی

هـ. برنامه ریزی در جهت اجرایی کردن تصمیمات اتخاذ شده در شورای فرهنگ عمومی شهرستان، از طریق الزام مدیران دستگاه ها و نهادها و اتخاذ تصمیم در خصوص شیوه های نظارتی، تشویقی و ترویجی در شهرستان به منظور الگوسازی، اعتلاء و شکوفایی فرهنگ عمومی در ابعاد مختلف

ز. بررسی زمینه ها و یا آثار فرهنگی مترتب بر سیاست ها و اجرای طرح و برنامه های اقتصادی، اجتماعی در شهرستان به منظور اطمینان از همسویی و عدم مغایرت آن ها با اصول سیاست فرهنگی و سیاست ها و ارزش های فرهنگی کشور و استان و ابلاغ نتیجه به دستگاه های اجرایی شهرستان

ح. طرح و بررسی سیاست‌های فرهنگی ابلاغی از مرکز استان و کشور، اظهار نظر نسبت به موضوعات مطرح شده و تهیه گزارش‌های مورد نیاز استان برای اصلاح فرهنگ عمومی در شهرستان‌ها و پیگیری مصوبات شورای فرهنگ عمومی و شورای عالی انقلاب فرهنگی در سطح شهرستان

ماده ۳. ترکیب اعضای شورای فرهنگ عمومی شهرستان:

۱. امام جمعه شهرستان (رئیس شورا)
۲. فرماندار (نایب رئیس شورا)
۳. رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان (دبیر شورا)
۴. رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان
۵. نماینده مجلس شورای اسلامی شهرستان و در صورت تعدد نمایندگان به انتخاب مجمع آن نمایندگان
۶. رئیس دانشگاه شهرستان و در صورت تعدد مراکز علمی و دانشگاهی به انتخاب شورای فرهنگ عمومی استان
۷. رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان
۸. رئیس اداره اطلاعات شهرستان
۹. رئیس اداره ورزش و جوانان شهرستان
۱۰. يك نفر از ارباب جراید شهرستان به پیشنهاد رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان و تأیید شورای فرهنگ عمومی شهرستان
۱۱. سه نفر از شخصیت‌های معتبر فرهنگی و هنری شهرستان (حداقل يك نفر از خواهران) به پیشنهاد امام جمعه شهرستان و تصویب شورای فرهنگ عمومی شهرستان
۱۲. رئیس اداره کتابخانه‌های عمومی شهرستان
۱۳. فرمانده سپاه شهرستان
۱۴. فرمانده نیروی انتظامی شهرستان
۱۵. شهردار مرکز شهرستان
۱۶. رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان
۱۷. رئیس دادگستری شهرستان
۱۸. یکی از ائمه جماعات شهرستان با معرفی رئیس شورا و تأیید شورای فرهنگ عمومی شهرستان
۱۹. رئیس نمایندگی سازمان صدا و سیما در شهرستان

۲۰. یکی از اعضای واجد شرایط و صلاحیت فرهنگی شورای اسلامی شهرستان به انتخاب آن شورا و با حق رأی، در ترکیب شورای فرهنگ عمومی آن شهرستان عضویت می‌یابد. (ماده واحده الحاقی)
تبصره ۱. مدت عضویت اعضای حقیقی مندرج در بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۸، دو سال و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۲. احکام اعضای شورای فرهنگ عمومی شهرستان توسط رئیس شورای فرهنگ عمومی استان صادر خواهد شد.

تبصره ۳. شورای فرهنگ عمومی شهرستان می‌تواند در موارد ضروری افراد دیگری را حسب تشخیص در ارتباط با موضوع مورد بررسی به شورا دعوت نماید. (بدون حق رأی)

ماده ۴. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی شهرستان ملزم است، گزارش جلسات شورا را به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان منعکس نماید.

ماده ۵. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی شهرستان در اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان تشکیل می‌شود و یک نفر کارشناس پیگیری امور دبیرخانه و هماهنگی‌های لازم با اعضای شورای فرهنگ عمومی شهرستان و همچنین دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی استان را بر عهده خواهد داشت.
ماده ۶. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی شهرستان می‌تواند متناسب با وظایف شورا و یا حسب مورد، برای تشکیل کارگروه‌های کارشناسی اقدام نماید.

ماده ۷. شورای فرهنگ عمومی شهرستان، می‌تواند در هر یک از شهرها و بخش‌های تابعه در صورت حضور امام جمعه با هماهنگی شورای فرهنگ عمومی استان و اطلاع دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور، شورای فرهنگ عمومی تشکیل دهد.

تبصره ۱. شهرهایی که بخشدار ندارند، بخشدار مرکز بخش در جلسات شرکت خواهد کرد.

ماده ۸. وظایف شورای فرهنگ عمومی شهر و یا بخش به استناد وظایف شورای فرهنگ عمومی شهرستان و متناسب با شرایط و امکانات شهر و یا بخش به شرح ذیل می‌باشد:

الف. طرح و بررسی وضع فرهنگ عمومی شهر و یا بخش و روستاهای تحت پوشش براساس شاخص‌های تدوین شده در دبیرخانه شورای فرهنگ

عمومی کشور

ب. شناسایی، سنجش استعدادها، قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرهنگی

شهر و یا بخش

ج. تلاش در جهت ایجاد همکاری، هماهنگی و همسویی بین دستگاه‌های

دولتی و غیردولتی و مجریان فرهنگی شهر و بخش در زمینه ساماندهی

برنامه‌های فرهنگی شهر و یا بخش

د. اتخاذ تصمیم در خصوص شیوه‌های نظارتی، تشویقی و ترویجی در شهر

یا بخش به منظور الگوسازی، اعتلا و شکوفایی فرهنگ عمومی در ابعاد

مختلف

ه. ارائه گزارش سالانه از وضع فرهنگ عمومی شهر و بخش و ایجاد زمینه

همکاری با سایر شهرها و بخش‌ها برای فعالیت در جهت ارتقاء فرهنگ

عمومی منطقه

و. برنامه‌ریزی در جهت هماهنگی و همسو کردن دستگاه‌ها، نهادها، مراکز و

مؤسسات دولتی و غیردولتی در شهر و بخش برای فعالیت در زمینه مسائل

فرهنگی

ز. برنامه‌ریزی در جهت اجرایی‌کردن تصمیمات اتخاذ شده در شورای

فرهنگ عمومی شهر و بخش، از طریق ملزم کردن مدیران دستگاه‌ها و

نهادهای شهر و بخش

ماده ۹. ترکیب اعضای شورای فرهنگ عمومی شهر و یا بخش:

۱. امام جمعه شهر و یا بخش (رئیس شورا)

۲. بخشدار (نایب رئیس)

۳. سه نفر از مسئولین و شخصیت‌های فرهنگی و هنری شهر و یا بخش به

پیشنهاد امام جمعه و تصویب شورای فرهنگ عمومی شهرستان

۴. مسئولین و شخصیت‌های متناظر با ترکیب اعضای شورای فرهنگ

عمومی شهرستان

تبصره ۱. در اولین جلسه شورای فرهنگ عمومی شهر و یا بخش، یک نفر از

اعضاء به عنوان دبیر انتخاب خواهد شد.

تبصره ۲. احکام اعضای شورای فرهنگ عمومی شهر و بخش توسط رئیس

شورای فرهنگ عمومی استان صادر خواهد شد.

ماده ۱۰. این آیین‌نامه در یک مقدمه و ۱۰ ماده و ۶ تبصره در جلسه ۵۱۰

ضمیمه دوم: آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی شهرستان | ۶۹

مورخ ۱۳۸۸/۵/۲۰ شورای فرهنگ عمومی به تصویب رسید و جایگزین آیین‌نامه مصوب جلسه ۴۳۵ مورخ ۱۳۸۵/۳/۲ می‌باشد.

ضمیمه سوم: شیوه‌نامه فعالیت کارگروه رصد و پیگیری شورا

مطابق ماده ۳ و ۱۱ آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی استان، شیوه‌نامه فعالیت کارگروه رصد و پیگیری شورای فرهنگ عمومی استان با رویکرد ارتقاء کارآیی و اثربخشی تصمیمات، مصوبات و اقدامات شورای فرهنگ عمومی استان آذربایجان شرقی با مفاد ذیل تصویب شد.

ماده ۱. تعریف واژه‌ها و مفاهیم:

الف. تعریف فرهنگ عمومی:

فرهنگ عمومی بر ارزش‌ها، گرایش‌ها، الگوهای رفتاری و الگوی زندگی آحاد جامعه تأکید و در مقایسه با فرهنگ ملی، عمق و پایداری کمتری دارد. فرهنگ عمومی تا حدود قابل ملاحظه‌ای تابع مقتضیات زمانی و مکانی جامعه و منعکس‌کننده عملکرد سایر نظام‌ها همچون نظام فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، قضایی، حقوقی و ... است.

ب. شاخص‌های اخلاق و فرهنگ عمومی، براساس فصل پنجم سند نقشه مهندسی فرهنگی کشور:

شاخص‌های فرهنگی: صداقت، راست‌گویی، درستکاری، تعاون و کار جمعی، شاخص‌های اجتماعی: اعتماد اجتماعی، امر به معروف، نهی از منکر، شایسته‌سالاری، انضباط اجتماعی، قانون‌گرایی و رعایت حقوق دیگران، فرهنگ حفظ محیط زیست

شاخص‌های اقتصادی: فرهنگ پیشرفت، اخلاق و فرهنگ کار و کارآفرینی، وجدان‌کار، اتقان در عمل، مصرف صحیح، پرهیز از اسراف، تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری، رعایت حلال و حرام به ویژه رباخواری، ...

ج. شورا: شورای فرهنگ عمومی استان

د. آیین‌نامه: آیین‌نامه شورای فرهنگ عمومی استان

ه. کارگروه: کارگروه رصد و پیگیری شورای فرهنگ عمومی استان

ماده ۲. وظایف کارگروه و کمیته‌های تخصصی:

الف. رصد و توصیف وضع موجود افکار عمومی و شاخص‌های فرهنگ عمومی

ب. تحلیل وضعیت و تصمیم‌سازی در جهت اعمال حکمرانی برای اصلاح و بهبود شاخص‌های فرهنگ عمومی

ج. انجام نظارت، ارزیابی و مداخله به منظور اجرای اثربخش تصمیمات و

مصوبات شورای فرهنگ عمومی

ماده ۳. جلسات کارگروه:

الف. جلسات ثابت کارگروه بصورت ماهانه و قبل از جلسه اصلی شورا برگزار می‌شود.

ب. جلسات کارگروه با مسئولیت دبیر شورا، با حضور معاون فرهنگی دفتر نماینده ولی فقیه در استان، مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، مسئول دبیرخانه شورا، دبیران کمیته‌های تخصصی کارگروه و دو نفر عضو حقیقی برگزار می‌شود.

تبصره. حسب مورد، اشخاص دیگری به جلسات کارگروه دعوت می‌شوند.

ماده ۴. ارکان کارگروه:

الف. هیئت رئیسه کارگروه: با ترکیب ذیل، وظیفه راهبری، نظارت و ارزیابی اقدامات کمیته‌های تخصصی را بر عهده دارد:

دبیرشورا (مسئول)، معاون فرهنگی دفتر نماینده ولی فقیه در استان (عضو)، مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری (عضو)، مسئول دبیرخانه شورا (دبیر).

ب. اعضای حقیقی: دو نفر از صاحب نظران و فعالان فرهنگی، با پیشنهاد دبیرکارگروه در جلسات حضور پیدا می‌کنند.

ج. دبیرخانه کارگروه: دبیرخانه کارگروه با مسئولیت دبیرخانه شورا فعالیت می‌کند.

د. کمیته‌های تخصصی کارگروه: شش کمیته تخصصی از منظر عنوان کمیته در حوزه مفهومی و مأموریتی شورای فرهنگ عمومی فعالیت خواهند نمود.

ماده ۵. کمیته‌های تخصصی کارگروه:

۱. کمیته افکارسنجی و رصد شاخص‌های فرهنگ عمومی با مسئولیت رئیس جهاددانشگاهی استان:

نهاد استانی نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، مدیریت آموزش و پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان مدیریت استان، دانشگاه تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل آموزش و پرورش، صداوسیما استان، سپاه عاشورا (بسیج)، دبیرخانه کارگروه.

۲. کمیته امور دینی، فرق و مذاهب با مسئولیت اداره کل تبلیغات اسلامی

استان:

دفتر نمایندگی شورای سیاست‌گذاری ائمه‌جمعه، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، دانشگاه شهید مدنی، اداره کل اطلاعات، اوقاف و امور خیریه استان، حوزه‌های علمیه، سپاه استان (بسیج)، کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد، دبیرخانه کارگروه.

۳. کمیته امور تعلیم و تربیت با مسئولیت اداره کل آموزش و پرورش استان: دانشگاه فرهنگیان، اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، دانشگاه آزاد اسلامی استان، یکی از اعضای حقیقی شورا، سپاه عاشورا (بسیج)، دفتر جبهه فرهنگی و اجتماعی انقلاب اسلامی، دبیرخانه کارگروه.

۴. کمیته امور اجتماعی، زنان و خانواده با مسئولیت دفتر امور زنان و خانواده استانداری:

اداره کل ورزش و جوانان، دادگستری، سپاه عاشورا (بسیج)، فرماندهی انتظامی استان، شهرداری تبریز، عضو حقیقی شورا (خانم)، بنیاد شهید و امور ایثارگران، کمیته امداد امام خمینی (ره)، تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، اداره کل صنعت، معدن و تجارت، بهزیستی استان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، دبیرخانه کارگروه.

۵. کمیته امور اقتصاد فرهنگ با مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان:

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری تبریز، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اداره کل صنعت، معدن و تجارت، اداره کل اموراتصادی و دارائی استان، دانشگاه هنر اسلامی، یکی از اعضای حقیقی شورا، سپاه استان (بسیج)، دبیرخانه کارگروه.

۶. کمیته فرهنگ، هنر و رسانه با مسئولیت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان:

نماینده منتخب مجمع نمایندگان، شورای اسلامی استان، کتابخانه‌های عمومی، صدا و سیما، مدیرکل فناوری اطلاعات و ارتباطات، عضو رسانه‌ای شورا، سازمان فضای مجازی سراج، سپاه استان (بسیج)، دبیرخانه کارگروه. تبصره ۱. مسئولان کمیته‌ها، یکی از معاونان خود را به عنوان دبیرکمیته و

عضو کارگروه به کارگروه معرفی می‌کنند.
تبصره ۲. هر یک از کمیته‌ها علاوه بر اعضای ذکر شده، حسب مورد از اشخاص صاحب نظر حقیقی و حقوقی دیگر دعوت خواهند نمود.

ماده ۶. جلسات کمیته‌های تخصصی:
هر کمیته موظف است، هر ماه حداقل یک جلسه را با حضور اعضاء برگزار نموده و صورتجلسه را به دبیرخانه کارگروه تحویل نماید.
میزبانی جلسات به صورت چرخشی و توسط اعضای حقوقی کمیته خواهد بود.

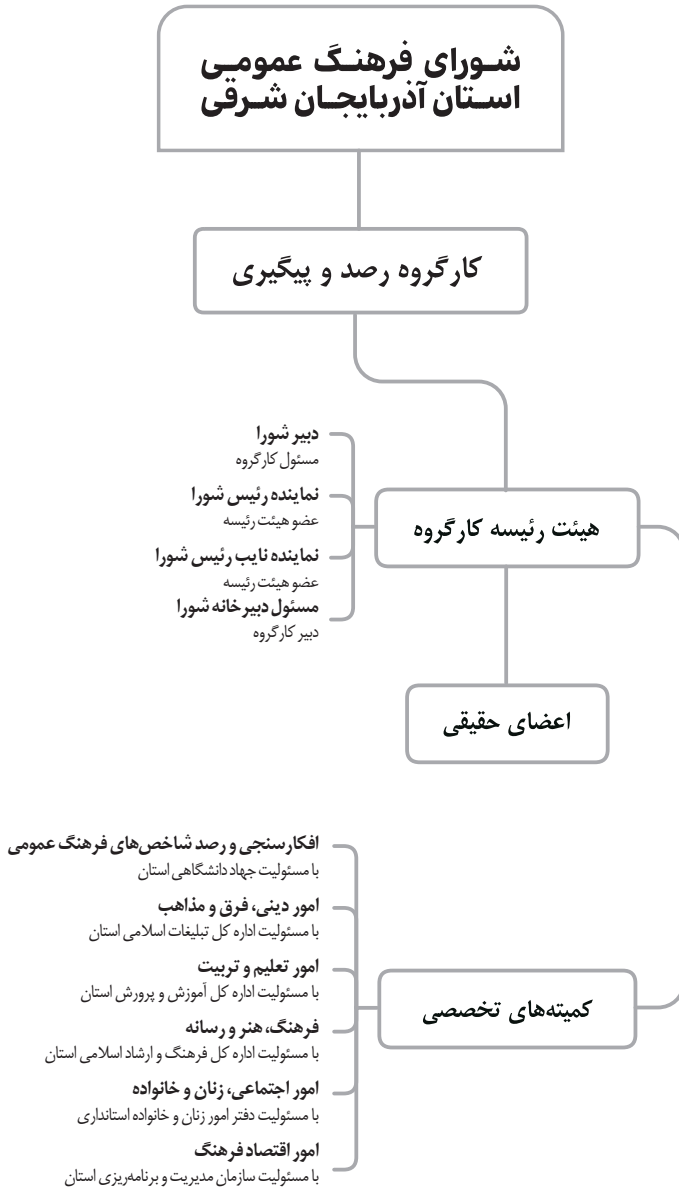
نماینده تام‌الاختیار معرفی شده، موظف است در کلیه جلسات کمیته، شخصاً شرکت نماید. غیبت اعضاء حداکثر سه جلسه متوالی و پنج جلسه متناوب در طول یک سال پذیرفته نشده و برای اعضای انتخابی انصراف از عضویت تلقی شده و در مورد اعضای حقوقی، جهت تصمیم‌گیری به هیئت رئیسه کارگروه اطلاع داده می‌شود.

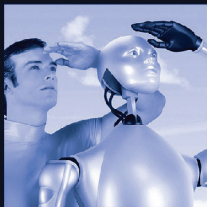
دعوت‌نامه و دستورجلسات، یک هفته قبل از تشکیل جلسه، توسط مسئول کمیته به هر یک از اعضاء ارسال خواهد شد.
دبیر کمیته موظف است صورتجلسات را در طول مدت یک هفته، به دستگاه‌های عضو و دبیرخانه کارگروه ارسال و مصوبات را پیگیری و گزارش نماید.

ماده ۷. تصمیمات و مصوبات کارگروه و کمیته‌های تخصصی پس از تصویب در شورا لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۸. تأمین بودجه و اعتبار مورد نیاز کارگروه از محل ماده ۱۰ آیین‌نامه شورا می‌باشد.

ماده ۹. این شیوه‌نامه شامل یک مقدمه، ۹ ماده و سه تبصره در جلسه ۱۰۵ تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۰۸ به تصویب شورای فرهنگ عمومی استان آذربایجان شرقی رسید و قابل تصمیم به شوراهای فرهنگ عمومی شهرستان‌ها خواهد بود.

طبق سند نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛ فرهنگ عمومی بر ارزش‌ها، گرایش‌ها، الگوهای رفتاری و الگوی زندگی احاد جامعه تأکید داشته و در مقایسه با فرهنگ ملی، عمق و پایداری کمتری دارد. فرهنگ عمومی تا حدود قابل ملاحظه‌ای تابع مقتضیات زمانی و مکانی جامعه و منعکس‌کننده عملکرد سایر نظام‌ها همچون نظام فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، قضایی، حقوقی و... است.